

Nr. 9.

Anul III.

Sibiu.

15 Februarie

1879.

ALBINA CARPATILOR

Apare la 15. și ultima fișă-cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sêu 70 banl. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanții, la oficiile postale și la tôte librăriile.

Adio,

după H. de Balzac.

(Continuare.)

— „Sêrmana mea nepôtă înebunise,“ adăogă medicul după un moment de tăcere. „Ah! domnule, reîncepu el apucând mâna domnului d'Albon, cât a fost de îngrozitoare viața acestei femei, atât de june, atât de delicate! După ce fu despărțită, printr'o nenorocire neauđită, de acest grenadir din gardă, cu numele Fleuriot, ea fu ținută, în decurs de doui ani, în urma armatei, jucăria unei turme de mișei. Ea umbla, după cum mi s'a spus, cu picidorele gôle, rêu îmbrăcată, rămânea luni întregi fără îngrijire, fără nutremânt; acum ținută în spitale, acum gonită ca un dobitoc. Dumneđeu singur cunoșce nenorocirile, peste care a trecut această nenorocită. Ea era într'un mic oraș al Germaniei, închisă cu nebunii, pe când rudele, care o credeau mórta, își împărțiau rēmasul ei. În 1816, grenadirul Fleuriot o recunoscu într'un birt din Strasburg, unde ajunsese după ce eșise din prinsóre. Nișce țeranî istorisiră grenadirului, că contesa trăise o lună întregă într'o pădure, și că ei cercaseră să o prindă, fără însă de a reuși. Atunci mă găsiam la câte-va miluri departe de Strasburg. Auđind ceea ce se spunea despre o fată sêlbatică, avui dorința de a adeveri faptele străordinaire care dedeau materiă la povești ridicule. Ce mă făcuî recunoscând pe contesa? Fleuriot îmi spuse tot ce șcia din această istoriă de plâns. Dusei pe acest sêrman om cu nepôtă-mea în Auvergne, unde avui nenorocirea de a-l perde. El avea pučină putere asupra dómnei de Vandières. Singur el a putut-o îndupleca să se îmbrace. Adio! acest cuvânt, care pentru ea este tótă limba, îl spunea odinioră rar. Fleuriot întreprinsese de a redeștepta în ea câte-va idei; dar n'a isbutit, decât a o face să pronunțe ceva mai des acest trist cuvânt. Grenadirul șcia să o distragă și să o ocupe jucându-se cu ea; și prin el, speram; dar“

Unchiul Stefaniei tăcu un minut.

— „Aici,“ reîncepu el, „a găsit o altă creatură cu care parcă se înțelege. Acesta este o țerancă idiotă, care cu tótă uriciunea și stupiditatea ei, a iubit un zidar. Acesta a voit să o iea în căsătorie, fiind-că ea posedea ceva pământ. Sêrmana Genovevă a fost în decurs de un an cea mai fericită creatură de pe lume. Ea se gătia, și mergea Dumineca să jöce cu Dallot; Genoveva înțelegea amorul; în inima și spiritul ei era loc pentru un simțămînt. Dar Dallot s'a gândit altfel. A găsit o fată cu mintea întregă și cu pământ mai mult decât Genoveva. Dallot a părăsit dară pe Genoveva. Acestă sêrmană creatură a pierdut pučina inteligență, pe care i-o desvoltase amorul, și nu mai șcia decât să păzescă vacile și să tae érbă. Nepôtă-mea și această sêrmană fată sunt óre-și cum amice prin lanțul nevêdut al ursitei lor comune, și prin sentimentul, care cășunează nebunia lor. Étă, veđi?“ ăise unchiul Stefaniei conducând pe marchisul d'Albon la ferestră.

Magistratul observă într'adevăr pe frumoșa contesă ședând pe pământ în póla Genovevei. Țeranca, înarmată cu un peptene mare de os, își punea tótă băgarea de samă să descurce lungile plete negrii ale Stefaniei, care o lăsa să facă scoțând țipete nădușite al cărora accent trăda o plăcere resimțită din instinct. Domnul d'Albon se înfioră vedând abandonul corpului și nepăsarea animală, care trăda la contesa o lipsă desăvêșită a sufletului.

— „Filip! Filip!“ strigă el, „nenorocirile trecute nu sunt nimic. — Nu este dară speranță?“ întrebă marchizul. Bêtrânul medic rădică ochii la cer.

— „Adio, domnule,“ ăise domnul d'Albon strîngând mâna bêtrânului. „Amicul meu mă așteptă, nu vei întârđia de a-l vedea.“

— „Așadară tot e ea?“ strigă Sucy, după ce auđi cele dintăiu cuvinte ale marchisului d'Albon. „Ah! mă

îndoiam încă!“ adăogă el lăsând să cadă câte-va lacrimi din ochii săi negrii, a căror espresiune era de obicei severă.

— „Da, este contesa de Vandières,“ răspunse magistratul.

Colonelul se sculă repede și se îmbracă cu grabă.

— „Ei bine, Filip,“mise magistratul uimit, „nebunit-ai?“

— „Dar nu mă sufer,“răspunse colonelul cu simplitate. „Această noutate a liniștit toate durerile mele. Și ce rău ași putea simți când cuget la Stefania? Mă duc la Bunii-omeni, să o văd, să-i vorbesc, să o tămăduesc. Ea e liberă. Ei bine, fericirea ne va surîde, se u nu este nici o provedință. Credeți tu dară, că această sërmană femeia ar putea să mă audă și să nu-și recâștige mintea.“

— „Ea te-a mai vădută fără a te recunoșce,“ replică cu blândețe magistratul, care, observând speranța esaltată a amicului său, căuta să-i inspire îndoeli salutare.

Colonelul tresări, dar începu să surîdă lăsând să-i scape o ușoară mișcare de necredință. Nimeni nu cuteză să se opună la scopul colonelului. În câte-va ore fu așezat în schit, lângă medic și contesa de Vandières.

— „Unde este ea?“ strigă el sosind.

— „Pst!“ îi răspunse unchiul Stefaniei. „Ea dórme. Privește, étă-o.“

Filip vădu pe sërmana nebună stârcită la sóre pe o bancă. Capul ei era protegeat în contra fierbințelii aerului printr'o pădure de pâr împrăsciat pe față; brațele ei atârnau cu grația până la pământ; corpul ei zăcea într'o posă elegantă ca al unei căprioare; picioarele îi erau îndoite sub ea, fără silă; sîmul ei se rădica după intervale egale; pelea, fața ei aveau acea albătă de porcelan care ne face să admirăm atât de mult figura transparentă a copiilor. Nemișcată lângă ea, Genoveva ținea în mână o ramură, pe care Stefania o rupsesse fără îndoelă de pe vârful cel mai înalt al unui plop, și idiota mișca încet acest frunziș de-asupra sotei sale adormite, pentru a alunga mușcele și a răcori atmosfera. Țeranca privi pe domnul Fanjat și pe colonel; pe urmă, ca un animal care și-a recunoscut stăpânul, întorse încet capul cătră contesa, și continuă de a veghia asupra ei, fără a fi dat cel mai mic semn de surprindere se u de inteligență. Aerul era ardețor. Banca de pētră părea că scântează, și livadia trâmitea cătră cer acei aburii ușori care plutesc și străluce de-asupra erburilor ca o pulbere de aur; dar Genoveva părea că nu simte această căldură consumătoare. Colonelul strînse cu violență mâinile medicului într'ale sale. Lacrimi, eșind din ochii soldatului, curseră de-alungul obrazilor lui bărbătești și cădură pe pașiște la picioarele Stefaniei.

— „Domnule,“mise unchiul, „étă două ani de când inima mea se rupe în fiă-care și. În curênd vei fi ca mine. Decă nu vei plânge, vei simți tot atât de tare durerea.“

Acești două ómeni se înțeleseră; și, din nou, strîngându-și tare mâinile, rēmaseră nemișcați, privind liniștea admirabilă pe care o respândia somnul asupra acestei creaturi fermecătoare. Din timp în timp, Stefania scotea un suspin, și acest suspin, care avea toate aparințele simțibilității, făcea pe nenorocitul colonel să se înfiore de plăcere.

— „Văi!“ îi mise încet domnul Fanjat, „nu te înșela, domnule, acum o veți în totă mintea ei.“

Cei ce au stat cu deliciu câte-va ore întregi ocupați cu a privi dormind pe o persoană iubită cu frăgețime, vor

înțelege fără îndoelă simțămîntul dulce și cumplit care agita pe colonel. Pentru el, acest somn era o iluziune, deșteptarea trebuia să fiă o mórte, și cea mai cu urgiă din toate mórțile.

De odată un ied alergă în trei sărituri cătră bancă și mirosi pe Stefania, pe care o deșteptă acest sgomot; ea sări cu ușurință în picioare, fără ca această mișcare să fi speriat pe capriciosul animal; dar când observă ea pe Filip, fugi, urmată de soțul ei cvadrupe, până la un gard de soc; pe urmă scóse acel mic țipet de pasere speriată pe care-l mai audise colonelul lângă grila, unde apăruse contesa pentru întâia óră domnului d'Albon. În sfērșit, se urcă pe un pseudo-eben, se încuibă în coróna verde a acestui arbore, și începu să se uite la străin cu băgarea de samă a priveghitórei celei mai curioase din pădure.

— „Adio, adio, adio!“mise ea, fără ca sufletul să fi împărțit o singură inflecțiune sensibilă acestui cuvânt.

Acesta era nepăsarea pasereii, care-și cântă aria.

— „Nu mă recunoșce,“ strigă colonelul în desperare. „Stefanio! este Filip, Filip al tēu, Filip!“

Și sërmanul soldat înaintă cătră eben; dar când fu la trei pași dela arbore, contesa îl privi, ca pentru a-l desfide, deși un fel de espresiune sficiósă trecu prin ochiul ei; pe urmă, dintr'o singură săritură, fugi de pe eben pe un acacia, și de acolo, pe un brad, unde se balanță din ramură în ramură cu o ușurință neauđită.

— „Nu o urmări,“mise domnul Fanjat cătră colonel. „Ai pune între ea și domniata o aversiune, care ar putea deveni neînvinșă; îți voi ajuta ca să i te faci cunoscut și să o domesticești. Vino pe banca acesta. Decă nu vei băga în samă pe această sërmană nebună, nu vei întârđia de a o vedea apropiindu-se pe nesimțite pentru a te examina.“

— „Ea! să nu mă recunoșcă și să fugă de mine!“ repetă colonelul așezându-se cu spatele cătră un arbore al căruia frunziș umbria o bancă rustică; și capul său se plecă pe pept. Doctorul rēmase în tăcere. De odată contesa se scoborî încet din vârful bradului, flușturând ca un foc rētăcitor, lăsându-se câte-odată în voea undulațiunilor, pe care le imprima vântul arborilor. Ea se opria pe fiăcare créngă pentru a spiona pe străin; dar, vėdéndu-l nemișcat, sări în sfērșit pe érbă și veni la el cu un pas încet, peste livadiă. Când se așezase lângă un arbore, care se afla cam la deuce picioare dela bancă, domnul Fanjat mise încet cătră colonel:

— „Scóte cu îndemânare câte-va bucăți de zahar din buzunarul meu din drépta și arată-i-le, ea va veni; voi renunța bucuros, în favórea D-tale, la plăcerea de a-i da zaharicale. Prin mijlocirea zaharului, pe care-l iubește cu patimă, vei obicinui-o să se apropie pe D-ta și să te recunoșcă.“

— „Când era femeia,“răspunse cu tristețe Filip, „n'avea gust pentru mănăcările cu zahar.“

Când mișcă colonelul cătră Stefania bucata de zahar, pe care o ținea între policarul și arătătorul mănii drepte, ea scóse un nou țipet sēlbatic, și se aruncă cu iutelă asupra lui Filip; pe urmă se opri, luptându-se în contra friceii instinctive pe care i-o inspira el; se uita la zahar și întorcea capul pe rēnd, ca acei nenorociți câni cărora stăpânii le opresc de a se atinge de o mănăcare înainte de a le fi recitat încet una din cele din urmă litere ale alfabetului. În sfērșit patima dobitocescă învinse frica, Stefania se

aruncă asupra lui Filip, înaintă cu sfielă frumoasă ei mână brună pentru a-și apuca prada, atinse degetele iubitelui său, apucă zaharul și dispăru într'un tușiș. Acastă scenă grozavă copleși pe colonel, care isbucni în lacrimi și fugi în salon.

— „Amorul să aibă ore mai puțin curagiū decât amiciția?” îi dișe domnul Fanjat. „Am speranță, domnule baron. Sêrmana mea nepotă era într'o stare cu mult mai de plâns decât aceea în care o veđi.”

— „Este cu putință?” strigă Filip.

— „Ea rămânea golă,” răspunse medicul.

Colonelul făcu un gest de gróză și pãli; doctorul cređu că recunósce în acastă palóre nișce simptome neplăcute, veni să-î pipăe pulsul, și îl găsi în prada unor friguri violintî; prin îndemnuri repeđite îi succese să-l pună în pat, și îi pregăti o ușoră dosă de opium, pentru a-î procura un somn liniștit.

Se petrecură cam opt zile, în decursul cărora baronul de Sucey fu adesea în prada unor neliniști de mórte; și în curênd ochii săi nu mai avură lacrimi. Sufletul său, adesea sdrobit, nu putu să se obișnuescă cu priveliștea pe care i-o presenta nebunia contesei, dar contractă, așa dicênd, cu acastă situațiune crudă, și găsi ușurări în durerea sa. Eroismul său nu cunoscū margini. El avu curagiul de a domestici pe Stefania, alegêndu-î zaharicale; puse atâta îngrijire la aducerea acestui nutremênt, știu să păzescă atât de bine modestele cuceriri pe care voia să le facă asupra instinctului iubitei sale, acastă rămășiță a inteligenței sale, încât îi succese să o facă mai domestică decât fusese până acuma. Colonelul se scobora în totă dimineta în parc; și decă, după ce căutase multă vreme pe contesa, nu putea să gicescă pe care arbore se balanta încet nici unghiul în care se pitulase pentru a se juca cu o pasere, nici pe care coperiș se urcase, atunci fluera aria atât de celebră: Plecând în Siria, de care era legată aducerea aminte de o scenă a amorului lor. Îndată Stefania alerga cu ușurința unui cerb tinêr. Ea se obișnuise atât de bine de a vedea pe colonel, încât nu-î mai era frică de el; în curênd se obișnui să ședă pe genunchii lui și să-l strîngă cu brațul ei uscat și agil. În acastă pozițiune atât de scumpă amanților, Filip da câte-va zaharicale lacomei contese. După ce le mânca pe tóte, adesea se întempla ca Stefania să viziteze buzunarele amicului său prin gesturi, care aveau repeđiciunea mecanică a mișcărilor maimuței. Când era prea sigură, că nu mai era nimic, ea se uita la Filip cu un ochiū limpede, fără idei, fără recunoștință; atunci se juca cu el; ea cerca să-î tragă ghetetele pentru a-î vedea piciorul, îi sfășia mănuișile, își punea palaria lui; dar îl lăsa să trecă cu mâinile prin pèrul ei, să o cuprindă în brațele sale, și primia fără plăcere sărutări fierbinți; în sfêrșit îl privia în tăcere când vêrsa lacrimi; ea înțelegea fluieratul: Plecând în Siria, dar lui Filip nu-î succese să o facă a-și pronunța numele ei de Stefania! Filip era susținut în grozava lui întreprindere printr'o speranță care nu-l părăsia nici odată. Decă, într'o frumoasă dimineta de tómnă, vedea pe contesa ședênd liniștită pe o bancă, sub un plop îngălbenit, sêrmanul amant se culca la picioarele ei, și o privia în ochi până când voia ea să-l lase, sperând că lumina care eșia din ei va redeveni inteligentă; câte odată, își făcea iluziune, și credea că vede aceste rađe dure și nemișcate, vibrând

din nou, îmblândite, viețuitoare, și striga: „Stefanio! Stefania! tu m'auđi, tu mă veđi!” Dar ea asculta sonul acestui glas ca un sgomot, ca șueratul vântului care mișca arburii, ca mugetul vacii pe care se urca ea; și colonelul își frângea mâinile de desperare, desperare pururea nouă. Timpul și aceste încercări zadarnice îi înmulțiau durerea. Într'o sêră, când cerul era liniștit, în tăcerea și pacea acesteiasil câmpenesc, doctorul observă de departe pe baronul încercând un pistol. Bêtrânul medic înțelese că Filip nu mai avea speranță; el simți tot sângele strîngându-se la inimă, și decă resistă ametelei care-l cuprindea, acastă o făcu pentru că mai bine voia să-și vedă nepotă în vieță și nebună decât mórta.

El alergă.

— „Ce faci?” dișe el.

— „Acesta e pentru mine,” răspunse colonelul arêtând pe o bancă un pistol încercat, „și etă pentru ea!” adăogă el îndesând foitașul în fundul armei pe care o ținea.

Contesa era întinsă pe pământ și se juca cu glônțele.

— „Nu șici dară,” replică cu recelă medicul, care-și ascunse spaima, „că astă-nópte a diș în somn: „Filip!”

— „Ea m'a numit!” strigă baronul lăsând să-î cadă pistolul pe care-l rădică Stefania; dar el i-l smulse din mână, luă pe cel ce era pe bancă și fugi.

— „Sêrmană mititică!” strigă medicul, fericit pentru succesul vicleniei sale. El strînse nebuna la pept, și continuă:

— „Te-ar fi ucis, egoistul! vrea să te omóre, pentru că suferi. Nu șcie să te iubescă pentru tine, copila mea! Noi îl ertăm, nu-î așa? e fără minte, și tu nu ești decât nebună. D-đeu singur trebuie să te chiame la el. Noi te credem nefericită, pentru că nu ieși parte la miseriile nóstre, proști ce suntem! — Dar,” dișe el punêndu-o pe genunchii săi, „tu ești fericită, nimic nu te supêră; tu trăești ca pasêrea, ca cerbul.”

Ea se aruncă asupra unui pui de mierlă care săria, îl luă scoțênd un mic țipet de satisfațiune, îl sugrumă, îl privi mort, și îl lăsă la piciorul unui arbore fără a se mai gândi la el.

A doua zi, îndată ce se făcu ziua, colonelul se scobori în grădină, căută pe Stefania, el credea în fericire; ne găsindu-o șueră. Când veni iubita lui, o luă de braț; și umblând pentru prima óră la olaltă, se duseră sub o boltă de arbori veștejiți ale cărora frunđe cădeau la suflarea dimineții. Filip se nfióră de plăcere.

— „Amorul meu,” îi dișe el sărutând cu ardóre mâinile contesei, „eu sunt Filip.”

Ea îl privi cu curiositate.

— „Vino,” adăogă el strîngêndu-o. „Simți tu bătênd inima mea? Ea a bătut numai pentru tine. Eū tot te iubesc. Filip n'a murit, el e aci, lângă tine. Tu ești Stefania mea și eū sunt Filip al têu.”

— „Adio,” dișe ea, „adio!”

Colonelul se nfióră, că-cî el cređu a băga de samă că esaltarea lui se împartășia iubitei sale. Strigătul său sfășietor, escitat prin speranță, acastă silință din urmă a unui amor vecinic, al unei pasiuni delirante, redeștepta rațiunea amicei sale.

— „Ah! Stefania vom fi fericiți.”

Ea scóse un țipet de satisfațiune, și ochii ei avură o vagă lucire de inteligență.

— „Ea mă recunoșce!... Stefano!...“

Colonelul simți inima umflându-i-se, pleoapele i se umediră. Dar vădu de odată pe contesa arătându-i o bucăciță de zahar pe care-l găsisese scormonind buzunarele lui Filip, pe când acesta vorbea. Așadară el luase drept cugetare omenescă acest grad de rațiune pe care-l presupune maliția maimuței. Filip leșină. Domnul Fanjat găsi pe contesa ședând pe trupul colonelului. Ea mușca din zahar arătându-și plăcerea prin gesturi pe care le-ar fi admirat cine-va, decă, pe când avea rațiunea, ea ar fi voit să imiteze în glumă papagalul său pisica sa.

— „Ah! amicul meu,“ strigă Filip recăpătându-și simțirile, „mor în fiă-care ți, în fiă-care moment! Iubesc

prea tare! Ași răbda tôte, decă, în nebunia ei, ar fi păstrat ceva din caracterul femeesc. Dar să o veđi pururea sëlbatică și chiar fără pudóre, să o veđi“

— „Îți trebuia dară o nebunie de operă,“ dișe cu amărăciune doctorul. „Și devotamentul D-tale de amor este supus la prejudețe? Ei ce! domnule, eü m'am despoét pentru D-ta de trista fericire de a nutri pe nepótă-mea, ți-am lăsat plăcerea de a te juca cu ea, n'am păstrat pentru mine, decăt însărcinările cele mai grele. Pe când D-ta dormi, eü veghez asupra-ți, eü Dute, domnule, părăseșce-o. Părăseșce acéstă tristă pustnicia. Eü știu trăi cu acéstă scumpă creatură; eü înțeleg nebunia ei, pândesc gesturile ei, sunt în secretele ei. Odată imi vei mulțami.“

(Va urma.)

Stelele.

Cuvintele de Vasile Alecsandri.

Dela mine pân' la tine
Numai stele și lumine!
Dar ce sunt acele stele?
Sunt chiar lacrămile mele!
Ce din ochii-mi au sburat
Și pe cer s'au aninat.
Cum se-anină despre zori
Roua limpede pe flori.

Versat-am multe din ele
Pentru sörtea țerei mele,
Multe pentru cei ce sunt
Pribegiți după pământ,
Multe lacrămi de jălire....
Dar de dulce fericire
Ah! versat-am numai două
Și-s lucéferi amëndoué!

Les étoiles.

Tecstul francez și musica de M. Cohen.

La nuit dans ses sombres voiles,
Parsème le ciel d'étoiles.
Mais ces astres qu'elle sème
Ne sont que les larmes même,
Qui s'échappent de mes yeux
S'en vont scintiller aux cieus;
Tels scintillent sur les fleurs
De l'aurore les doux pleurs.

J'ai versé pour ma patrie
Plus d'un larme attendrie,
Beaucoup pour ceux que le sort
Voue à l'implacable mort.
Que de larmes de tristesse!
Mais des larmes d'allegresse,
Je n'en ai versé que deux,
Deux astres de plus aux cieus!

Datine, credințe și moravuri române,

de S. Fl. Marian.

Vergelul.

III.

Venim acum la a doua specie de Vergel, adică la acea parte de datine și credințe, care, după cum am spus și mai sus, cu puține deosebiri esențiale, se află în tôte provinciile locuite de Români.

E știut că fiă-care om, fără deosebire, doreșce să-și cunoscă viitorul. Mulți din poporul de jos întrebuintéză spre acest scop diferite mijloce superstițioșe. Unii alérgă pe la babele vrăjitoare, ca acestea să le cate în cărți și în palmă, să le arunce bobii, érá alții se duc pe la „zodieră“, ca aceștia să le spue tot ce stă scris despre dênșii în „cartea sorții(?)“ Înșe dintre toți acești ómeni superstițioși și plini de încredere în spusele și tâlcurile zoderilor și a babelor știutóre, nime nu e așa de curios despre viitóra lor sörte ca fetele cele mari. Înțeleg pe fetele, care duc dorul măritatului. Dar curiositatea acestora se mărgineșce mai mult numai la cunoscerea „ursiților“, adică a viitorilor lor soți: cine și cum vor fi aceștia? frumoși séu urțiți? bogați séu sëráci? tineri séu béráni? buní séu réi? blândi séu înținați? isteți séu tântălăi? și la cunoscerea timpului când se vor mărita.

Étä ce voeșce mai nainte de tôte să șcie o fată mare!

Înșe e lucru rar ca o fată cinstită să alerge pe la zodieră și vrăjitoare ca să-și caute viitorul. Dórá numai

„fetele cele stătute,“ cum le numeșce poporul, care au trecut de mult peste anii măritășului, și totu-și ar vrea, sêrmamele, să se mărite și ele și nu știu unde le e sörtea și norocul, unde le e partea; séu acelea, care cu orí ce preț ar vrea să se mărite după cutare fecior, însé acesta nici nu caută la dênsele. Numai unele ca acestea umblă pe la vrăjitoare. Fetele cinstite nu fac acéstă nici când, știind prea bine că în séra spre Sântul-Vasile séu anul nou ele pot să-și cunoscă viitorii lor soți și timpul când se vor mărita și fără de ajutorul vrăjitorilor și a zoderilor, și atunci fără de a întra prin gurile ómenilor, fără de a fi luate în rís și fără de ași perde vaza și numele cel bun, precum din contră și-l pierd cele ce ámbă pe la vrăjitoare și zodieră.

În séra Sântului-Vasile séu a anului nou mai multe fete mari, care voeșc să-și cunoscă ursiții și timpul când se vor mărita, se adună la o casă anumită séu și la una dintre dênsele.

Acéstă adunare de fete mari cu scopul de a cunoscé ursiții, timpul când se vor mărita, și tótă petrecerea lor se numeșce de cătră Românií ardelenií din ținutul Bârgăului și al Năséudului, după cum am spus și mai nainte, cu un cuvânt tehnic poporal „Vergel.“

Principele Dimitrie Cantemir e cel dintăi și după cât știu eü până acuma, cel de pe urmă autor român,

care scrie despre o datină a Moldovenilor de felul „Vergelului”, de care este vorba, numindu-o „Vergelat“¹⁾.

Țăta ce ne spune el despre această datină strămoșească:

„Vergelatul este o specie de devinațiune, ce se face în noptea spre prima Ianuarie; Moldovenii adică pun în această noapte niște vergele în anumită ordine, și cred că în dimineță li se arată tot binele și răul, ce are să-î ajungă în decursul anului. Tot acesta o fac și prin linte, bobii și ôle, așezate într'un mod cum știu ei“²⁾.

Ca despre toate celelalte datine și superstițiuni, despre câte a scris Cantemir, așa și despre această datină străvechie, ne-a lăsat numai un schelet, încât, cetind șirele de mai sus, nimeni nu-și poate face o închipuire destul de lămurită despre ea. Alăturându-le însă și asemănându-le cu cele ce vor urma mai la vale, vom afla cu toate acestea că „Vergelatul” lui Cantemir nu poate fi decât o schiță foarte restrinsă și mică a „Vergelului” din ceștiune.

Dar să lăsăm Vergelatul lui Cantemir și să ne întorcem la obiect.

Am spus chiar din capul locului că la această petrecere a fetelor, numită „Vergel”, participă numai fete mari. Feciorii, în genere, n'au intrare. Și deși participă vre unul, două se și mai mulți inși, aceia nu se amestecă mai la nimica, ci stau numai de o parte și privesc la cele ce se petrec.

Conducătoarea acestei petreceri de fete, care e de

¹⁾ Noi până acum n'am dat peste această numire la popor.

²⁾ Descrierea Moldovei. București 1875, pag. 157, editura Societății academice. —

obiceiul o babă bătrână, ce se pricepe foarte bine la asemenea lucruri, se stăpâna casei, se și o fată mai espertă, se numește „Ursitoare“¹⁾.

După ce a însărat bine și după ce s'au adunat toate fetele, câte au avut să se adune, ursitoarea face semn că profetia ursiților acuși se începe, deci s'astupe

bine ferestrele ca să nu se vadă nimic de afară.

Fetele, supuse întru toate voei ursitoare, fac ceea ce li se poruncește.

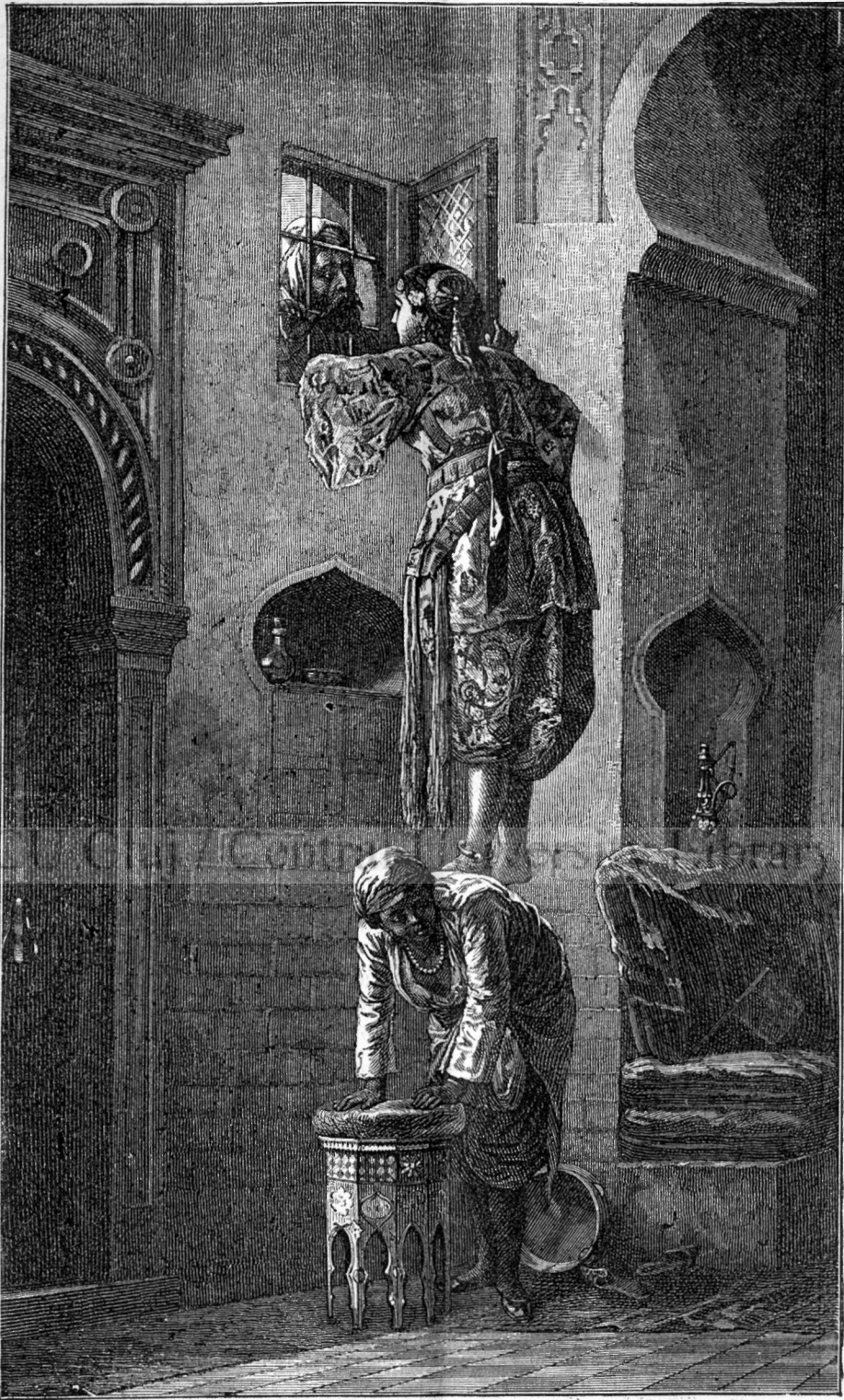
Ursitoarea așterne acum masa, aduce apoi o mulțime de obiecte, precum: cuțit, sare, pipărușă, pâne, cărbune, apă, peptene, perie, inel, petra, și altele și le așază toate frumos lângă olaltă. Apoi tot pe acea masă pune diferite vase, precum: blide, talgere, ôle, scafe și altele pe care le întorce cu fundul în sus. Făcând acesta ursitoarea spune fetei să iasă până în tindă se și afară, și când va striga-o să între era în nuntru.

Fata ese. Ursitoarea și cu celelalte fete ascund iute obiectele sub vasele de pe masă, adică sub fiă-care vas pun câte un obiect. Apoi fetele se pun în giurul mesei, ăr ursitoarea în frunte strigă fetei de afară se între.

Ușa se deschide și fata, intrând se apropie cu temă de masă și cu mâna tremurândă rădică unul din vase.

Ursitoarea ia de sub vas obiectul ascuns și ursind dice:

¹⁾ Adeseori aușim pe poporul român vorbind despre „ursite”, apoi despre „ursiți” și „ursite” și în urmă de „ursitori” și „ursitoare”. Aici cred că, de ôre ce ne e vorba despre „ursiți” și „ursitoare”, ar fi cel mai potrivit loc de a le da ôreși care espicare. „Ursitele”, despre care se va vorbi mai pe larg în „Mitologia

Din Sevilla cea bătrână. (Pag. 142)

— „Fata mea! tu ai rădicat un cuțit. Acesta însemnează, că ursitul, adică bărbatul tău va fi un om aprig. El va avea o limbă ca tăișul cuțitului, cu care adeseori va tăea inima ta.“

Bieta fată, auzind acesta, se sperie, i se face părul măciucă, și gâlfeșind, abia se mai poate ținea pe picioare.

— „Nu te speria, draga mea!“ — îi dice una din nevestele, care și ele au venit la această petrecere și stau de o parte, — „și eu am rădicat odată un cuțit și totuși mi-am căpătat un bărbat destul de bun.“

Ursitorea face semn altei fete să iasă afară. Acesta ese. Cele din nuntru schimbă iute obiectele de sub vase. Se face apoi semn și fata de afară intră era în nuntru. Ea merge drept către o ulcică și o întorce. Sub acesta se află un pieptene. Tote se uită acuma cu curiositate la ursitorea să vedă ce va spune. Acesta dice:

— „Fata mea! tu ești norocoasă. Tu vei avea un bărbat aspru, dar bun la inimă. Pieptenele e cam neplăcut când ne pieptenăm cu densusul, dar apoi ne place părul frumos pieptenat!).

Urmază acuma altă fată. Acesta rădică pipărușa.

— „Și tu vei fi norocoasă, draga mea!“ — îi dice bătrâna ursitoare. — „Pipărușa e iute, înfocată, dar apoi e și bună, sănătoasă. Bărbatul tău va fi iute la mânie, dar după aceea bun și iubitor.“

A patra fată rădică o bucată de cărbune.

— „Tu vei avea un bărbat înalt, sănătos, bine-făcut și cam negricios,“ — dice ursitorea, — „dar bagă de samă să nu-l aprinzi, pentru-că nu-l vei putea stinge decât cu lacrimi⁽²⁾“.

A cincea fată rădică sarea.

— „Fără sare nimic n'ar fi bun“ — începe ursitorea, — „fără sare nici o mâncare nu s'ar putea face. Bărbatul tău va fi sarea ta, el îți va face placută viața. Dragostea lui va fi pentru tine, ceea ce este sarea în mâncare. Însă și tu trebuie să te porți cum se cade cu densusul, că-că de nu, — vei fi șciind dicala:

Sarea-i bună la fierțură,
Însă nu peste măsură⁽³⁾“.

A șasea fată rădică apa.

Ursitorea începe:

— „Apa e foarte folositoare, dar și stricăciósă, după cum adică o șcim întrebuița. Bărbatul tău va fi un om bun, decât tu te vei purta bine cu el; dar decât nu vei avea minte destulă, el va fi biciul tău.

daco-română,“ sunt, după credința poporului, trei dîne care împărtășesc norocul și sôrtea fiă-cărui om când se naște. „Ursiții“ și „ursitele“ în înțeles pasiv sunt feciorii și fetele, care dela nașcerea lor sunt meniți, predestinați de către dînele ursite a fi partea, soția cutăruia și cutăruia. „Ursitorii“ și „ursitórele,“ în înțeles activ sunt acele persoane, bărbați și femei, care prin diferite mijloce superstițioase, profesesc celor ce-i întreabă: cum le va fi ursitul său ursita. Sunt, cum am dice, preoții dînelor ursite. De multe ori însă am vădit că unii din Români confundă „ursitorii“ și „ursitórele“ cu „ursiții“ și „ursitele“, dându-le același înțeles, ceea ce nu e corect, deore-ce „ursitorii“ și „ursitórele“ sunt cei ce ursesc, esplică, pe când „ursiții“ (feciorii) și „ursitele“ (fetele) sunt de mai nainte predestinați, meniți de dînele „ursite.“

¹⁾ După credința Româncelor din Bucovina pieptenile însemnează fudulie, mai cu samă cu privire la feciorii, că-că vor rămănea necăsătoriți.

²⁾ Cărbunele, după credința Româncelor din Bucovina, însemnează s carbă peste an.

³⁾ I. C. Hințescu. Proverbele Românilor. Sibiu 1877, pag. 168.

Altă fată rădică pânea.

— „Draga mea!“ — urmază ursitorea — „tu vei fi foarte norocoasă. Vei avea un bărbat bun ca pânea de tóte dîlele; sănătos, plăcut și iubit ca și pânea ce o iubim mai mult între tóte mâncările, și de care nici-odată nu ne urim!).

Viind altă fată la rënd rădică peria.

— „Tu ai să te măriți, fata mea, în scurtă vreme,“ — dice ursitorea, dar nu în satul tău, ci te vei mărita după un fecior de peste pădure, că-că, veți, peria însemnează pădure²⁾. Ce se atinge de ursitul tău, ce să-ți spun? — va fi cam bătrân, un fecior tomnatic său chiar vèduvoi³⁾. Cât despre sôrtea ta, despre viitorea ta viéta, n'am nimic alta, decât să-ți aduc aminte de cântecul pe care, cred eu, îl vei fi șciind póte mai bine și decât mine.

Ascultă!

În sat străin decât-i mere
Îi mânca pâne cu miere,
La inimă nu mai mere,
Și-i mânca pâne cu vin,
La inimă-i tot venin⁴⁾“.

Fata care a venit acuma la rënd, rădică inelul. Ursitorea, cum îl zărește, dice:

— „Fiă-care șcie că inelul însemnează logodnă. Deci tu, draga mea, ai să te măriți cât de curënd aici în loc, în sat la tine, și bărbatul tău are să fiă un fecior tînăr, șcii colea, cum dice cântecul:

Mândru, frumușel
Tras pîntr'un inel⁵⁾“

Cea din urmă fată rădică pétra.

— „Ah! scumpa mea!“ — eschiamă bătrâna ursitoare, încrețindu-și fruntea, — „mă pare destul de rău, dar ce să-ți fac, trebuie să-ți spun, că încă lung timp vei rămănea nemăritată. Acesta însemnează pétra, bat-o pãrdalnicul s'o bată!⁶⁾“

Astfel una după alta vin la rënd tóte fetele, câte sunt adunate la acest Vergel, și ursitorea le ursește, le esplică și profesesc după obiectele rădicate, cum vor fi ursiții, viitorii lor bărbați. Firește că obiectele, care au fost odată rădicate, ursitorea nu le mai tâlcuește și de a doua óră, ci tâlcul, esplicarea fetei de mai nainte rămănea și pentru cea din urmă.

Sfērșind cu vasele și cu obiectele mai sus înșirate, le strîng de pe masă, le pun fiă-care la locul lor și încep a-și profeti prin alte mijloce, care le va fi sôrtea, precum: prin topirea plumbului, prin albuș de ou, prin perii de porc, prin o para său ban, prin luminărele și prin turtițe de aluat.

Să începem mai întâiu cu topirea plumbului, său a cositorului.

Fetele adunate pun apă rece ne'ncepută într'o stra-

¹⁾ I. Vulcan. Novele, tom. II, Peșta 1872, pag. 6—13. — Fr. Longin. „Sera de Sân-Vasiu“ publ. în „Familia“ anul IV, Peșta 1868, Nr. 45, pag. 532. — Cu escepiunea celor ce s'au arătat mai sus tot așa se află această datină și la fetele române din Bucovina.

²⁾ Com. de D-nul Georgie Brăilén, învățător din Bileca, sat în Bucovina. — În povești aflăm asemenea că dintr'o perie ce o aruncă Feți-frumoșii în calea Smeilor și a altor ființe mitologice, încă se face pădure. —

³⁾ Credința Româncelor din Sireti.

⁴⁾ Poesii populare române, adunate și publicate de mine, tom. II, Cernăuți 1875, pag. 197.

⁵⁾ Com. de D-nul G. Brăilén.

⁶⁾ Idem.

chină, însă mai ales într'un păhar. După acesta topesc într'o lingură seú în alta ceva plumb și apoi îl tórnă în apă. Decă din plumbul turnat în apă se forméză ceva ca un chip de om, atunci se crede despre fata, pentru care se face acesta, că se va mărita; ér de nu se forméză nimic, decât numai nișce grămeși de plumb, din care nimic nu se póte deduce și esplica, atunci se crede că nu se va mărita. De cumva însă se forméză un chip de om și pe lângă el mai multe puncte, atunci, crede fata care a topit plumbul, că viitorul eí bărbat, ursitul eí, va fi om bogat, om cu stare; ér de cumva se forméză numai chip de om fără de puncte, atunci crede ea că viitorul eí bărbat va fi un om sêrman¹⁾. De se forméză din plumbul topit și turnat în apă o biserică, viitorul soț al fetei pentru care se tórnă plumbul, va fi preot; de se forméză pădure, bărbatul eí va fi pădurar; de se forméză o cruce, crucea e ursitul eí, va să dîcă n'are ce se mai aștepta la măritat, că-cî încă înainte de acesta are să móră. De se forméză un fel de suliță, sabie, seú pușcă, atunci bărbatul eí va fi soldat. În scurt, de pe forma ce o capetă plumbul topit își esplică fiă-care fată, seú mai bine dîs, le-o esplică ursitóreă fiă-careia cum îi va fi bărbatul, ce fel de stare și meșteșug va avea, cum va fi la făptură și cam cât are să trăescă²⁾.

După topirea plumbului urméză perií de porc.

Fetele dau la o parte din vatra focului parte cărbunii, parte cenușa, așa ca vatra, unde arsese mai nainte focul să rămăe curată. După acesta fiă-care fată iea pe

¹⁾ Com. de D-nul P. Beșia.

²⁾ Credința Româncelor din Bucovina. — Acéstă credință există și în alte părți locuite de Români.

rënd câte două peri de porc și menindu-í dá unuia numele unui fecior pe care și-a pus ea de mai nainte ochiul, adică pe care și-l doreșce de soț, ér altuia numele seú. Pe acei peri, astfel botezați, îi pun apoi în vatra focului dîcënd:

Cum nu staú perií de porc pe foc,
Așa să nu stee ursitul meú în loc!...

Decă, prin fierbințela focului se'ntâlnesc perií și se'mpreună, se crede că numiții tineri se vor căsători, ér decă, prin încăldire, perií se depărtéză unul de altul, atunci tinerii, a căror nume îl portă acești peri, nu se vor căsători. Va să dîcă fata nu va avea parte de feciorul, pe care și-a pus ochiul³⁾.

După ce sfêrșesc cu perií de porc încep a-și profeti sórtea și norocul prin un albuș de ou. Iéú adică un blid, însă mai ales un păhar cu apă rece ne'ncepută, apoi sparg un ou de găină și lasă să-í curgă tot albușul în apă. Decă din albușul acesta se forméză în cât-va un chip de om, atunci fata, pentru care se face acéstă cercare de noroc, se va mărita în anul ce urméză. Ér decă din acest albuș nu se forméză nimic din care să póta fata alege și esplica, atunci, crede ea, că nu se va mărita. De cumva din albușul turnat în pahar se forméză un chip de om și pe lângă dênsul mai multe puncte, atunci crede fata, că viitorul eí bărbat va fi un om bogat și va avea oi multe; ér de cumva din albuș se face chipul singur, fără de puncte, atunci crede ea că viitorul eí bărbat va fi un om sărac⁴⁾.

¹⁾ Datina și credința fetelor din Bucovina și a celor din ținut. Bârgăului și Năséudului în Ardél. Veđi și W. Schmidt: Das Jahr und seine Tage in Meinung und Brauch der Romänen Siebenbürgens. Hermannstadt 1866, pag. 4.

²⁾ Com. de D-nul P. Beșia.

BCU Cluj Când își duce cine-va femeia la bal. Library Cluj

Mé veți găsi ridicul, dar deóre-ce mi-am propus să scriú ceva ca nișce memorii, voiú face tóte mărturisirile de lipsă. Așadar încep a vé spune, că tot îmi iubesc soția, deși suntem căsătoriți de șese luni. O jumătate de an de fericire și căsnicie, pentru mine două noțiuni identice, n'au putut micșora puterea iubirei mele. Clotilda e atât de răpitóre, are atât de rar capricii, seú și decă le are șcie să-și ceră ertare cu un suris atât de seducător. Ea este atât de pușin cochetă și eú atât de pușin gelos. Suntem totdeuna în cea mai bună înțelegere, și nici nu se póte altfel. Ne iubim cu pasiune, chiar ca în dramele moderne, și ne-am probat-o de o miă de ori. Șciú de sigur, că într'o singură érnă am danțat împreună mai mult de 60 de contradanțuri. Părinții, carií la început erau în contra acesteí uniri, nu putură resista unei astfel de iubiri: deveniram dară o păreche. Juraí pe cartea legii și pe evangeliă iubire și protecțiune Clotildei mele; ea îmi jură din parte-și iubire și supunere. Apoi abia îi lăsaí timpul, să-și depună gátela de mirésă, și-o duseí, ca un avar care ascunde o comóră, într'o proprietate de țéră retrasă și liniștită. Aci, în mijlocul câmpurilor înflorite, a pădurilor umbróse, tăcute, misteriose, în mijlocul frumoșei naturi, atât de fragede și pline de vieță, ca inimile nóstre, prelungii luna de miere în șese luni.

Erna ne rechiámă la oraș. Mé întorseí acasă fără

părere de răú, ceea ce făcu plăcere soției mele. Eram veselí că am scăpat de vederea cerului ploios, moros, a naturei urite, lipsite de frunđe; ne aduserăm cu noi tótă fericirea, că-cî fericirea locuia în inimile nóstre. Totuși de vre-o două, trei săptămâni, de când suntem în oraș, ne-am și mániat fórte serios... Vé voiú povesti tótă aventura, pentru ca să-mi spuneți pe conștiință cine are dreptate, Clotilda seú eú.

— „Uíte, dragă,“ dîsei într'o dî cătră ea, arétându-í un bilet, pe care chiar îl primisem, „D-nul M. ne invită pe Sâmbătă la balul seú. Nu-í așa, că nu mergem?“

— „Și de ce să nu mergem?“ Strigă ea cu o ușóră umbră de voe rea; „balul va fi fórte frumos, se vorbeșce mult despre el.“

— „O, nu te supéra,“ răspunsei eú cam iritat, „decă voeșci, vom merge... Dar credeam că plăcerile ernii vor fi destul de numérose, și că n'ai lipsă să te arunci îndată în cel dintăiú bal, la care suntem invitați.“

— „Să mé arunc... ce espresiune!“ Deóre-ce voiam să încungiur furtuna, care era să isbucnescă asupra capului meú, îi dedei în grabă învoirea mea; înțelegerea se restabili înainte de a fi fost conturbată. De ce și voiam să nu mergem la bal? De, șciú și eú?

În dîua de bal aveam chiar mult de lucru; ieșii dimineța și nu mé putui întorce decât séra, ud, sfêrșit de

ostenelă și urit. Când intrai, Clotilda era frisată. Era iritată peste măsură, și pot spune, că avea de ce: croitoria nu-i adusese încă haina. După ce mă arătai cât se poate de compătimitor față cu acea nenorocire, mă pusei la masă; Clotilda refuză într'un mod puțin amabil, de a lua parte la ospet: nu-i era fôme . . . Mâncai pentru prima oră singur . . . Tóte aũ un început. Afurisit de bal . . .

Croitoria veni. Clotilda plină de admirațiune pentru originalitatea și bunul gust al lucrului, uită blestemurile, pe care le pronunsiase mai nainte asupra artei; dar, deore-ce mă uitasem în visuri la colțul căminului, ea mă trâmise fără milă să mă îmbrac. Mă supusei cu un suspin. Ah, cu cât mai bucuros ași fi petrecut séra în halatul meu, întins într'un fotel môle, cu o carte în mână și cu nevasta lângă mine. După câte-va minute eram gata; acum și Clotilda trebuie că ajunsese destul de departe cu toaleta. Ea veni la ideia de a mă chema într'ajutor, pentru-că bucătărăsa se arătase neîndemânatică. Mă supusei, deore-ce rolul meu se mărginea la atât; dar avui nenorocirea de a împunge pe Clotilda cu un ac, a rupe un nod, aocoloși o garnitură, ceea ce mă făcu să recunosc, că în scurt timp va trebui să-mi înmulțesc personalul de serviciu cu o fată de casă. Nu mă scăpai cu atâta, că-cî căpetai dela Clotilda un potop de batjocuri și cuvinte amare; mă aruncai descuragiat și asudat într'un fotel și începu a bănui lucrurile cele mai ciudate. Fu scos din visurile mele prin vocea blândă a soției mele, care mă întrebă, decă plecăm. Cochetă! după ce aruncase o privire lungă asupra înfățișerei sale, își regăsisse voea bună; ea e într'adevăr răpitoare în toaleta de bal! Ea se apropiă de mine, își puse mânușile pe umerii mei, atinse cu fragedele sale buze de roșă fruntea mea; mânia mea, tristeța mea, totul fugi; n'aveam puterea să mai fiu mánios; plecarăm: ea veselă, eũ cu totul resignat.

Balul este frumos . . . e o îmbulzélă, de nu te poți mișca. Ești împins, strivit, nădușit; nu poți face trei pași fără a lua într'ajutor mâinile și cotele. Îți calcă pe picior, îți strivesc cõpsele . . . Balul este fõrte frumos. Sunt acolo multe și prea frumoșe dõmne, și totuși face senzațiune intrarea Clotildei; ea a băgat-o de samă; o gcesc după surisul ei. O conduc la cel dintâiu loc gol, care se ofere. Un nour de tineri o impresoră, toți se întrec pentru contradanțurile ei; se începe o adevărată luptă pentru ea. Departe însă de a se supera pentru acésta, Clotilda se uită împregiur, răspunde, suride tuturor, numai mie nu, mie care o privesc numai pe ea, numai ei îi vorbesc, numai ei îi surid. Acésta promite ceva! Dõmne, de ce altădată mi-aũ plăcut balurile atâta, și de ce nu le pot suferi acum! Îmi era greu să mă transpun în nõua mea situațiune. Când jucaĩ pentru ultima oră — abia sunt 9 luni de atunci — admiram aceste figuri fragede, aceste toilette elegante, care astăđi mi se par atât de nefsemnate. Ca holteiu fără grijă, atunci provocam tóte femeile; mai la tóte le spuneam vorbe frumoșe și unele mă ascultaũ destul de bucuros. Ore toți tinerii sunt așa; ore tot ce spuneau eũ atunci nevastelor altora, se va spune acum nevastei mele? Ore? . . . Ah, Dumneđeule! . . . Mă smulsei cu silă din nebunele mele gânduri și pentru a mă distrage căutaĩ cunoscute prin bal . . . Mă pusei lângă bētrâna dõmnă Capelenu, o mobilă vechiă, respectabilă, care mă primia totdeuna bine înainte de căsătorie; conversa-

țiunea ei nu prea este atrăgătoare, dar totuși voiũ putea scăpa de mine însumi. Îi adresez câte-va cuvinte; ea abia mă învredniceșce cu un răspuns; purtarea ei, care altădată era atât de preventivă, acum e mai mult decât rece, este aprópe nerușinată. Ce-ĩ făcusem ore? Ea mă necăjeșce cu toaleta Clotildei; vede cu plăcere, că nevastă-mea nu e cochetă; cugetă, că trebuie să mă simt fõrte fericit, de când sunt însurat, ea, Dõmna Capelenu, care altădată îmi ținea predici nesfērșite despre fericirea în căsnicie. Nu mă pot obișnui cu uimirea mea . . . Ah! am nimerit-o . . . buna femeia are o fată de măritat; réua ei voe de acum îmi esplică atențiunile de altădată: puse ochii pe mine . . . Observai singurã într'un unghiũ, după vechiul ei obiceiũ, pe D-ra Terpsichora Cãrlan, o fată amabilă, la care n'am să-i reproșez nimic, afară de nume. Ea nu mai poate face pretensiuni. De mult încă concede, că e vērstnică și nici nu i-ar fi plăcut să o nege cine-va. De altcum este creatura cea mai blândă și mai sinceră, pe care o cunosc; mă apropiu de ea.

— „Astă-serã nu jocĩ, D-rã?“ — o întrebare fără tact.

— „Nu vréu să joc.“

— „Una dintre cele mai bune jucătoare! Ce lucru ciudat!“

— „Îl numeșci ciudat! Cunosc lucruri și mai ciudate!“

— „Spre esemplu?“

— „Spre esemplu unii Dõmni, cariĩ spun multă vreme fetelor, că pot iubi numai o femeia modestă, înțelptă și cruțătoare, ș'apoi se însorã cu vre-o neprecugetată, risipitoare, estravagantă.“

— Véd, că D-ra Terpsichora nu e chiar atât de blândă, cum credeam, că buna ei voe continuă, eternul ei suris față de mine, nu erau cu totul desinteresate. Întrerupsai pe D-ra Cãrlan în mijlocul observărilor ei amare, dicându-i spre a-mi rēsbuna, că nu-mi aduc aminte să fi vorbit astfel cătrã vre-o fată înainte de fericita mea căsătorie. Ea își mușcă buza și mă rugă să o conduc la D-na Capelenu, ceea ce grãbiĩ a îndeplini. Bune Dumneđeule! Cât de tare se va încarca astă serã socotela mea; decă aceste dõuē sgriptorice, care mă observă, ar putea înțelege, ce se petrece în mine, ar fi fericite; dar nu mă simț obligat, să le procur acésta satisfacere.

— „D-ta ești, drãguliță,“ dișe D-na Capelenu, rădicându-se la apropierea D-rei Terpsichora; apoi arētând pe Clotilda . . . „en te uită, ce veselă e Dõmna. E o plăcere să o veđi danțând.“ Apoi se întorse cătrã mine și adãogã cu un suris rēutacios: „decã e tot atât de desmãțată, îți fac cõplimente.“ — Acésta intențiune, de a mă vėtama, mă iritã cu atât mai mult, că-ĩ rēușise pe deplin. Pentru a-ĩ astupa gura, îi rēspunsei că Clotilda e tot veselă ca un copil și adãogãĩ: „Veđi, ce contrast formezã ea cu acea Dõmnã lungă și urfciõsã, care jocã în fața ei . . . Cunoșci pe acea Dõmnã?“

— „Ce fel,“ strigã Terpsichora, „nu o cunoșci? este D-ra Capelenu.“

— „Ah, ertare,“ rēspunsei înclinându-mē înainte D-nei Capelenu, care-și pierduse cumpetul cu totul, „n'am recunoscut-o. D-ra fiica D-tale s'a schimbat tare.“ Și mă depărtaĩ mai multãmit. Rēsbunarea e dulce!

Dar Clotilda, Clotilda, nu o mai cunosc. Vēđându-o aci la bal, mi-aduc bine aminte cum era înainte de căsătorie, și mă uimesc, mă speriu de schimbarea sãvērșită.

Cum? Acea copilă modestă, sficioasă, în toaletă simplă, cu ochiul plecat, cu acele mișcări stîngace, naive, și totuși atât de răpitoare, să fiă ore aceeși, care rîde acum cu cel dintăi jucător venit? Este ore aceeși, care acum alunecă cu pas sigur pe acest parchet, ea, care altădată părea că-l atinge cu atîta sfîlă? O! cine ar fi dîs înainte cu 15 zile, că era să sufer atît pentru acésta metamorfosă!

— „Ce-ți lipsește, iubite? Ar dîce cine-va, că ai idei ciudate, de cînd te-ai însurat.“ — Aceste cuvinte, care mă deșteptară din visurile mele, fură pronunțiate de George Vitelescu, unul din acei amici de studiū, ce ne persecută tótă vieța cu nesărata lor intimitate și nesuferita lor lipsă de simț delicat. George a fost însurat; tótă lumea vorbia despre réua purtare a femeiei sale; el o știe și pentru a astupa gurile rele, crede că trebuie să esagereze greșelile réposatei. El singur mă vorbește despre ea, și cu o nerușinare revoltătoare caută a descoperi în fiă-care casă aceleși întemplări, care au turburat căsătoria sa.

— „Așadar ești însurat, sêrmanul meu amic,“ îmi dîse el, „n'ai vrut să ascuți de sfatul meu, cel pușin folosește-te de esperința mea. Nu-ți prea duce nevasta la bal. La cel dintăi, la care am dus-o pe a mea, ea s'a aprins de două ori. E adevărat, că nevastă-mea Dar nu face nimic, păzește-o pe a ta. Un soț, veți tu, e urcîcios Într'aceea nu te prea încrede.“

— „Fii liniștit.“

— „Și nu măi fii nici întăritat, gelos, acésta aduce nefericire.“

— „Dar, gîde, cum vrei să fiu?“

— „Dragul meu, fii poftesc să nu fii nimic . . . Dar să trecem la alt-ceva. Să ne uităm odată la ómeni; nimic nu face să-î trecă cuiva vremea atît de plăcut, ca decă își rîde de vecinul său. Privește la frumosul Leandru Jărescu, ce sentimental este!“

Mă uit într'acolo și vîd pe un tînăr frumos, care chiar jócă cu Clotilda. Vitelescu continuă: „Societatea femeiei tale trebuie, dîu, să-l facă fôrte melancolic.“

— „Pentru ce?“

— „Așadar nu șcîi, că era înamorat de ea cu pasiune? În ziua căsătoriei tale vorbia serios, că se spânzură. Vîd cu plăcere, că nu a făcut-o.“

— „Batjocurosule!“

— „Nu-mî bat joc. Tînărul este fôrte pasionat. Dar n'are stare și de aceea va reuși pușin pe lângă fetele nóstre; ele vréu șaluri de India și diamante; pe lângă femeile măritate . . . nu stău bun pentru nimic.“ Mă depărtaî în grabă de Vitelescu; fiă-care cuvînt al lui era pentru mine o împunsătură de stilet; de l'ași măi fi ascultat, n'ași fi putut rezista dorinței, de a aplica pe afurisita lui față cea măi bună palmă, pe care a căpîtat-o vre odată. Mă pun la o masă de joc, d-nul Jărescu este partnerul meu; pun în contră-î, pierd, dublez, el ține, ér pierd, într'un minut îmi căștigă 100 de Franci.

— „Consoléză-te, amice, vei avea noroc în amor,“ dîce Vitelescu, care m'a urmat. Mă întorc în sala de danț, orchestra începe un vals — toți alérgă, mă împing, era măi să cad, este D-nul Jărescu, care se repede la Clotilda. Furios și mulțămit, că am găsit un pretecs de cértă, alerg la el.

— „Te-am împins, domnule,“ dîce el cu politeță cătră mine, „dar făr de voe, nu voiam să fac pe Dómna să

aștepte.“ — Trebuie să mă mulțănesc cu scusa; de altcum sunt atît de confus, de a vedea pe Clotilda valsând, încât nu măi pot cugeta la nimic. Clotilda, care nu valsa nici odată? care chiar m'a refuzat un vals, cînd căsătoria nóstră era hotărită! Clotilda, care găsia valsul necuviincios Acest vals nu se sfêrșește. Celelalte părechî se opresc obosite, Clotilda și Leandru rămân aprópe singuri, ochii tuturor sunt îndreptați asupra lor.

— „Ce bine valséză dómna!“ dîce înderêtul meu un tînăr, „ce frumósă e și ce fericit trebuie să fiă danțatorul ei!“

— „Bărbatul ei e și măi fericit,“ dîce tare diavolescul Vitelescu. Și apoi adresându-se la mine: „Într'adevăr e răpitoare; dar trebuie să mărturisesc, că Jărescu este un bun danțator“ Vî las să gîciți celelalte suferințe în decursul balului, a căruia ore treceau atît de încet; cele măi micî împregiurări se uniau, pentru a mă face să-mî pierd mintea. Ascuns într'un unghiū aștept cu resignare desperată momentul, care va pune capîet suferințelor mele morale. În sfêrșit vîd câte-va mame ducîndu-și fetele, căți-va bărbați nevestele; șirurile se răresc, luminile fumegă, o lampă se stinge, un praf gros acopere toiletele danțătoarelor; este timpul să plecăm. Mă duc la Clotilda; pentru prima óră pot vorbi cu ea, de cînd am întrat în afurisita sală de bal. —

— „Vrei să plecăm, Clotildo?“ — „Deja?“ — „Deja! Sunt trei ore de diminétă! Deja! Așadar n'a vîdut, cât sufer. — „Da, deja,“ dîsei eu, „sunt obosit.“ — „Să mergem, amicul meu.“ — Cu tóte aceste blânde cuvinte, Clotilda a observat réua mea voe; ea se supune cu părere de rău, își iea boa și mantila, dar vîd din ochiul ei, că în lăuntru protestéză în contra acestei tiranii. — Atuncî, pentru a mă înfuria până în ultimul moment, orchestra încrucișă voința mea. La semnalul său jucătorii alérgă; s'nțelege, că danțatorul femeiei mele e tot d-nul Jărescu.

— „Cum, dómna, plecați de acuma?“

— „Sunt silită,“ răspunde Clotilda cu naivitate.

— „Ah, Domnule, acésta este o barbarie,“ îmi dîce Leandru surîdînd. „Vî rog, dómna, numai cadrilul acesta, trebuie să ni se lase gloria de a fi înmormîntat balul.“ — Clotilda îmi aruncă o privire rugătoare; fără multă ceremonie d-nul Jărescu îi iea boa; ea se lasă; eu mă așez descourageat. Și Clotilda, care chiar strîmbase din guriță, acum vorbește, jócă și rîde. Vitelescu avea dreptate . . . Sunt fericit!

În sfêrșit contradanțul și balul se sfêrșește. Clotilda séde în litiera sa, eu îi urmez înboldorit în manta; reflecșiunile penibile nu măi încetéză; sêrmanul meu cap e plin de trista priveliște a unei sêrbători, în care am suferit atîta; melodia valsului măi rîsună în urechea mea, și vîd pe Clotilda cu Leandru sburînd în vârtejul lui. Pe cînd pășesc astfel măi departe, aud pe cine-va cîntînd vesel în urma mea; un tînăr trece pe lângă mine și fredonéză unele tacturi din cel din urmă contradanț; el mă stropese cu noroiu de sus până jos și dispăre Totuși l'am recunoscut și gândurile mele sunt departe de a fi căpîtat pentru aceea o colóre măi veselă. Suntem acasă, Clotilda se aruncă într'un fotel, e palidă, morósă, toileta ei e mototolită, frisura în disordine; de odată se uită la mine și isbucnește într'un rîs rîsunător.

— „Ce-ți lipsește?“ întrebaî eu.

— „En privește, ce frumos ești,” răspunse ea, arătându-mi hainele . . . „Dacă d-nul Jărescu n'ar fi avut bunătatea de a-mi procura o litieră, și eu ași fi așa.” — Într'adevăr nu mă gândisem să-i aduc o litieră și ea rugase mai bine pe d-nul Jărescu să-i aducă una.

Clotilda se culcă și adorme îndată; eu nu pot dormi și, trebuie să o mărturisesc, îi pândesc visurile . . . Dar somnul ei e liniștit; i sunt mai recunoscător pentru acesta.

Clotilda se scolă târziu; eu ies. Când mă întorc, ea șede la pianino.

— „Scumpul meu amic,” dice ea, „auți ce frumos

e valsul acesta. Deși mai nainte nu puteam cânta decât după fôia, totuși l'am ținut minte.” — Ea cântă valsul de erî. Într'aceea mă uit la ea; e palidă, ochii îi sunt turburi; o găsesc aproape urită.

— „Acest vals mă irită!” strig eu furios; „acest vals mă irită, încetază!” — Ea se uită la mine uimită și se oprește fără a dice un cuvânt. Apoi se pune la ferestră și se uită lung afară. Ea se înclină; o întreb, pe cine a salutat. — „Pe nimeni,” îmi răspunde și roșește. Alerg la ferestră și ved pe stradă un singur bărbat . . . pe d-nul Jărescu.

Liber după L. Veullot.

Memoriile unui stomach.

(Continuare.)

Dar să ne continuăm istoria.

Sunt pe la Rhin și ași dori să spun ceva despre frumșele naturei sale, cu deosebire pentru că nu le-am putut vedea nici-odată. Dar mă tem, că s'a vorbit prea des despre tema acesta, de aceea mă rețin din pură conștientitate să chiâm în ajutor fantasia pentru a regala pe cetitor, cum se întâmplă adesea, cu descrierea unor lucruri, pe care nici nu le-am văzut.

Din contră, calitatea mea de stomach mă obligă să amintesc, că schimbarea dietei mi-a priit foarte bine și că am fost speriat numai odată — dar atunci cum se cade — de o bucată de jambon crud, pe care l'am respins cu energie și indignare. Ușorele vinurii de Rhin mi-au cauzat la început simțăminte neplăcute, de aceea mi s'a dat o sortă mai potrivită, numită Asmannshäuser.

În urma acestor schimbări mă restaurai în scurtă vreme că-cî încă de mai nainte am fost un amic al variațiunei. Peste tot trebuie să-ți spun, iubite cetitor, — că-cî nu las nici-odată neîntrebuințată ocaziunea unei explicări — trebuie să-ți spun, că facultatea de asimilațiune dă preferința variațiunei în mijlocele de nutremânt și că nu se pôte găsi ceva mai nesănătos și mai respingător, decât de a mistui neîncetat bucăți mari din aceeși speciă de carne.

Ușurința și curățenia aerului mă transpuseră de asemenea într'o dispozițiune adevărat veselă, că-cî aerul are totdeauna o influință mare asupra simțămintelor și sănătății mele: prin el se curăță dómna Plumână.

Cu tóte schimbările acestea în împregiurime, în mâncare și băutură, nu uitarăm iubirea noastră către frumoșa fată a fabricantului de ciorapi și golirăm câte-va pahare de Liebfrauenmilch în sănătatea și memoria ei.

Călătorirăm mai departe în Elveția, unde subțietatea vinului era mai să mă transformeze într'o butelcă de oțet, de aceea fui foarte vesel, când ne întorserăm și trecurăm granița franceză la Kehl.

Mâncaram la escelenta table d'hôte în hotel de France din Strasburg și aci am fost tractat pentru prima óră cu „Bourgogne” atât de escelent, încât mi-ași fi dorit încă o păreche de buze, pentru a-l sôrbe mai cum se cade. Îmi esprimaî plăcerea pentru această băutură într'un mod atât de neîndoios, încât căpetaî cam prea multă bunătate și trâmiseî un sol cu un pahar de prisos la D-nii Creeri, cariî deveniră atât de ciudați și seduseră tot corpul la o purtare atât de ridiculă, încât într'adevăr mă rușinaî de

tot lucrul acesta. Mărturisesc sincer, că nu cutez să povestesc cetitorilor mei tot ce se întâmplă cu ocaziunea acesta; a doua și însă, când mă simțiî foarte rău, indicaî necesitatea, de a umbla de aci încolo mai cu rezervă cu astfel de băuturi și mă bucur de a putea spune, că sfatul meu a fost urmat cu punctualitate, că-cî stăpânul meu nu uitase supărările și suferințele de mai nainte.

Dacă peste tot ar voi ómenii să observe cu atențiunea cuviincioasă orî ce semn mic, pe care li-l dau, ar avea un folos nesfârșit de acolo și eu încă m'ași simți mai bine. Aci trebuie să mai rog pe cetitor să nu mă confunde cu lacumul și mincinosul berbant și păcătos, D-nul Cerul-gurei, de care am amintit și mai nainte, că este nedemn de oficiul seú.

Cel mai de aproape conac a fost Parisul și în această capitală mi se arătară atențiunii foarte delicate. De obicei am fost condus în restaurațiunii de primul rang și mă ospetaî adesea în societatea unor tineri ștregari francezi, la care veniturile formaî un contrast foarte bătător la ochi cu vieța ce duceau. Ei se pricepeau într'adevăr a comanda un bun „diner” și dacă mi-ași mai putea aduce aminte de „menu”ul unui astfel de prânđ, l'ași insera aci, chiar dacă ar fi numai în folosul acelor străini, cariî se uită la o cartă de mănăcări franceză cu nișce ochi uimiți, ca și când ar studia hieroglife egiptene seú scrisórea arameică.

În Paris observaî cu óre-care surprindere, că deși Germánul și Englezul aú renumele unor mănăcă-mult, totuși Francezii cheltuesc pentru ospetele lor sume mai mari. Ómeni, despre care se crede, că nu sunt în stare să-și câștigue atăția „sous”¹⁾, plătesc pentru prânđul lor 5 până la 20 de Franci și consideră acesta ca un lucru, care se înțelege de sine. La améđi un dejun sdravén, la 7 óre un diner comme il faut, între pause cafea, liqueur, țigară, ghiață, sorbet etc. ca trecere de vreme, și la mieđul-noptii pôte o farfuriă de grive fripte cu o butelcă de Șampaniă. Orî-ce Francez, pe care-l értă punga, face pretensiune la tóte acestea, și gustă lucrurile bune ale vieții cel pușin în aceeși cantitate ca Germánul seú Englezul, cu acea deosebire, că gurmandul galic este un artist. Fiă-care mănăcare stă în relațiune de înrudire cromatică cu premergătórea sa. Fiă-care aromată are un scop specific bine studiat și fiă-care butelcă de vin stă seú în ar-

¹⁾ Monedă de 5 centime (bani). Il gagne des sous, câștigă bani.

moniă corăspundătoare, seú în disarmonia cu deosebitul *entremets*, cu care este destinat a se amesteca. Este foarte de prisos, să descriu bucătăria engleză seú germână pentru a arăta contrastul, dar când mă gândesc la enormele bucăți de carne de vită, la greii bulgări ce înotă într'o micstură sărată și grasă, încungiurați de morcovi roșii de necaz și napi palidii de spaimă, nu mă pot apăra de óre-care fior intern și fac fără voe comparațiuni, care sunt foarte nefavorabile pentru bucătăria nefranceză.

În Paris păru sórtea peste tot foarte favorabilă stăpânului meu și când ne preambulăm odată prin Louvre, ne întâlnirăm de odată cu bătrânul fabricant de ciorapi și cu frumoasa lui fată! Cea dintâi pomenire despre această întâmplare a constat într'o activitate mărită a inimei, care-și estinse influința sa și asupra mea și curând auđii o voce dicând: „Papa, papa, vine d-nul Cutare!”

Bunul papa cercă, după cum mi se păru, să se facă nevăduț cu sêrmana lui păserică, care se sbătea; dar proprietarul meu se supuse la impulsul momentului, fără a se gândi mai departe la urmări. Ne salutarăm, ne strînserăm mâinile și bălbăirăm tot felul de întrebări și răspunsuri fără legătură, ceea ce îmi procură mare petrecere. Sfârșitul cântecului fu, că furăm invitați, să cercetăm pe papa fabricantul de ciorapi în locuința sa din rue des comédiens. Inima din apropierea mea era încă într'o escitațiune însemnată și, în urma jurământului meu, mă ved silit de a recunoșce, că în primul moment, în care-și întorse bătrânul spatele, simții un corp môle de femeia apăsându-mă lin, pe când buzele amantilor revêrsaú declarări de amor renoite.

Tóte acestea erau foarte frumoșe și plăcute, dar nu-mi presentară nici o compensațiune, pentru-că îmi pierdui ospêțul cu ocaziunea acésta, și mă decisei să-mi rêsibun, îndată ce se va repeta aceéși necuviință. Din nenorocire n'am trebuit să aștept mult și pe când órele sburaú în „schimbarea fierbinte a simțămintelor delicioșe,” eú am fost din nou negligét și uitat.

Acésta mă făcu foarte moros și împrumută părerilor mele despre lucruri în genere un colorit foarte nesănêtos. Așadar pe când degageam eú unele acide maladive, transportai neplăcerea mea asupra întregului sistem, și produsei o astfel de iritațiune, încât se născu o cêrtă între cei doi amanți, cari se aflară pentru a dóua óra în punctul, de a se despărți.

De aceea fiă-cărui înamorat îi dau bine-voitorul sfat:

Femeia „cultă”.

„Cultura” femeii este o noțiune înțeleasă în genere foarte fals nu numai de particulari, ci și de institutele de creșcere. Sunt pensionate private pentru instruciunea inferióră și superióră a fetelor, sunt școli publice, care au cam același program. Însê trebuie să mărturisim, că direcțiunea, care se dă instruciunei fetelor atât în unele cât și în celelalte, este încă departe de a fi cea adevêrată. Clasele mai puțin avute, care cercetéză școlile publice, primesc instruciune în limbă, în lucrul de mână, în musică, desen etc. cu un cuvânt își capêta însușirile necesare unei femei din „buna societate.” Aristocrația, seú clasa care pretinde a fi aristocrația, preferă instruciunea în sf-nul familiei, seú cel mult în pensionate „aristocratice,” unde

grijește bine de stomachul têu, că-cî influința lui este mai mare, decât cređi, și sunt pe deplin convins, că în urma unor conturbări în acel organ important s'au rupt mai multe relațiuni de amor, decât din orî-ce alte motive. Este foarte frumos și sună foarte plausibil, când se aud amintindu-se motivele, din care voește unul seú altul să rămână flăcău. Se vorbește de înțelepciune, de necesitatea de a-și procura mai întâi mijlócele de lipsă pentru combaterea speselor unei gospodării mai mari etc. etc.; adevêrul lucrului însê este, că o conturbare seú destrâmăre a facultății de mistuire face amêndouê securile urcioșe, prea iritabile, neîncredătoare și alegătoare, și produce o mulțime de alte însușiri rele, despre care se crede cu rêtăcire, că-și au originea în creeri seú în ficat.

Cei vechi n'aveau dreptate, când arêtau organul din urmă ca baza înclinărilor, și cei noi au tot atât de puțină dreptate, când caută baza iubirei în inimă. Stomachul, stomachul este adevêratul isvor al acestei pasiuni sublime și mă umflu de mândrie și amor propriú, când fac acésta mărturisire.

Deóre-ce în sfârșit capêtai érași voe mai bună, amanții se împêcară și se decisera să se căsătoréscă; astfel romantica relațiunei întregi se sfêrși. Un mare filosof pretinde, că partea psihologică a amorului începe cu cel dintâi suspin și se sfêrșește cu cea dintâi sărutare. Ași putea spune foarte multe despre acésta și m-ar fi ușor, să-i frec urechile atât amintitului mare filosof, cât și la mulți alți autori, cari au flecărit despre tema acésta; totuși am óre-care motive importante ce-mi impun tăcere în privința acésta.

Scurt timp după logodna reală a amantilor, ne întórserăm cu toții acasă. Stăpânul meu trebui să audă óre-care reproșuri dela amicii seú, când le făcu el cunoscut pasul seú. Cuvântul de „mesalianță” fu pronunțat. El din contra îi făcu atenți la frumseța fetii și, ceea ce era cum se pare lucrul de capetenia, la cassa bine umplută a fabricantului de ciorapi, și susținu, că, în urma așteptărilor sale, de sigur nu va avea motive nici odată, să se căéscă de alegerea sa. După acésta declarare a stăpânului meu, abia voiú mai avea lipsă să adaug, că contra-observările amicilor seú erau cu totul nefolositoare; decî nu mult după fericita nóstră întórcere în patriă se serbă nunta cu tótă pompa, pe care o putea desvolta casa și cassa unui bătrân și bogat fabricant de ciorapi.

(Va urma.)

se execută cam același program, ca în alte școli, numai póte cu mai puțină serioșitate.

Ce vedem, că urméză din acest mod de creșcere al fetelor? Fata de orî-ce clasă ar fi, devine o femeia, care cunoșce plăcerile buneii societăți, șcie critica un concert, o bucată teatrală, danțéză foarte bine, îndrugă franțuzeșce, nemțeșce, englezeșce, italieneșce, vorbește póte destul de corect româneșce ba chiar scrie în diare, este pianistă de talent, escelentă în desen, ba face și acuarele destul de reușite, așadar e o femeia „cultă”. Femeia „cultă” șcie tóte, numai ce trebuie nu: economia casei.

A! étă buba în instruciunea femeéscă. Acésta greșelă au recunoscut-o pedagogii cei mai de frunte și au

cercat a o îndrepta, dar o schimbare atât de fundamentală în programul școlilor se poate întâmpla numai cu încetul, fiind-că sunt de lipsă puteri nouă și esperință. Ce e drept unele pensionate, recunoscând adevărul criticelor îndreptate asupra lor, au înscris în programul lor și instrucțiunea fetelor în economia domestică, dar acest punct nu s'a executat cu seriozitate.

De altcum în privința acésta ne lovim și de niște prejudețe, care vor dispărea îndată ce se va fi dat creșterei direcțiunea adevărată. Ca o femeie cum se cade să meargă în bucătărie, ba chiar să săvârșescă unele lucrări de casă, care se par de sfera clasei de jos, se socotește un ce umilitor în gradul cel mai înalt. Focul și lucrările grosiere strică mâinile și „teint"ul; hainele frumoase se pătează, trebuie dar un costum mai modest pentru a îndeplini lucrurile casei. Ei! dar chiar în momentul, în care d-ra de casă este cu mâinile înroșite, îmbrăcată ca pentru bucătărie, se poate anuncia o vizită. Ce rușine a fi găsită astfel de un străin! Credem, că din contră ori-ce om cu bun simț va fi încântat de a găsi o d-ră amabilă și de altcum învățată în mijlocul ocupațiilor casnice. El va câștiga o idee escelentă despre dânsa și o va stima ca pe o fiică „mamă de familie."

Câte-va cuvinte vor explica, ce se întâmplă în cazul contrar. Tinerii, cari se mișcă în cercul domnișoarelor în societăți elegante, vor fi încântați fără îndoială de talentele felurite, de instrucțiunea variată a fetelor „culte," vor fi răpiți de entuziasm și vor dori să petrecă tot timpul într-o societate atât de plăcută. Când vor voi însă a-și alege soția vieții lor, se vor găsi într-o pozițiune foarte încurcată, știind, că toate aceste strălucite fete nu cunosc nimic din economia casei. Ei își vor face de o parte socotela veniturilor lor, de altă parte socotela costumelor de bal, a bucătăresei, a concertelor, teatrelor, seratelor, și a altor lucruri frumoase, și fiți siguri că totdeauna se vor retrage spăimântați dinaintea unui pas, care-î va conduce de sigur la ruină seú la nenorocire casnică. De aceea să nu se mire d-rele de cultură înaltă și variată, decât tinerii din societatea lor își caută femeia în cercuri de fete mai simple, dar cel puțin bune „gospodine;" seú că, în cazul cel mai rău, rămân holtei. Direcțiunea dată creșterii fetelor noastre conduce fatalmente la acésta stare a lucrurilor, descurajază tinerimea de a pași la căsătorie, prin urmare face să propășescă legăturile neiertate. Acésta este atât de adevărat, încât vedem numărul căsătoriilor micșorându-se într-o proporțiune înfricoșată. Decă fetele acuză tinerii,

că nu se însoră, să caute o mare parte a vinei în sine însuși.

Dar să presupunem pentru un moment, că un tiner atras de o pasiune escitată în mijlocul unui bal, încântat de spiritul strălucit al unei d-șore, seú împins de speranța unei zestri frumoase, în sfârșit din ori-ce cauză ia o fată cu cunoștințe brilante, dar fără creșterea casnică necesară. Tineră femeie nu va ști conduce singură economia casei, va avea în gând numai seratele, petrecerile, ér bucătăreasa și celălalt personal de serviciu va ști prea bine să pună la o parte economii făcute pe conta neștiinței dómnei de casă. Bărbatul va trece cu vederea aceste lucruri în decursul unei luni de miere; dar în curând i se vor deschide ochii, când va vedea că tot venitul lui se trece în casă. Atunci vor începe reproșuri, explicări, neînțelegeri, isvorul unui șir de nenorociri domestice, care vor amări viața celor două soți. Aici trebuie căutată cauza destrămării atâtor căsătorii de amor între tineri, cari se potriviau. Urmarea este atât de neîncungiurată, încât ea formeză un fel de spaimă pentru totă tinerimea, care vede ce se petrece în casele amicilor seú cunoștilor.

Din acésta aversiune a tinerilor pentru căsătorie urmează o altă plagă socială, care în timpurile noastre este așa de populară sub numele de emanciparea femeilor. Vădând împușinarea căsătoriilor, fetele au venit la ideea de a se aplica la lucrări bărbătești, pentru a se putea susține și fără spriginul bărbaților. Stenografiste, telegrafiste,

amplioate de poștă, comerciante, fabricante, toate aceste aplicări, care fac numai concurență bărbaților, sunt mijloce de scăpare din direcțiunea greșită a creșterii fetelor. Ajungem pe calea acésta la o adevărată calamitate socială. Cine, mă rog, să conducă trebile casei, cine să îngrijescă de copii, decât dómna merge la biroú, seú la prăvălie etc.? Când femeile își vor pune silința să-și câștige adevăratele cunoștințe necesare unei mame de familie, când în loc de mimosă răsfățată prin guvernante, seú o închipuită spulberată prin idei de emancipare supte în „cultura înaltă," când în loc de aceste ființe nedemne de nobilul, de sublimul nume de „femeie," bărbații vor ști că găsesc o prietină, o economă bună, o mamă de familie serioasă, fiți siguri că nu se vor retrage înaintea unui pas, care le promite adevărata fericire casnică. A! fetelor, nu indivieți pe acele harpii, acele sriptorice egoiste și rele, care creșându-se mai învățate decât bărbații vor să conducă destinele lumii, fără a fi capabile de un mic sacrificiu al amorului propriu spre binele comun. Lăsați-le să-și consume fierea, care le

Gândacul Colorado. (Pag. 141.)

va îngălbeni fața, lăsați-le să guste ele singure urmările înaltelor cunoștințe incompatibile cu rolul lor pe pământ.

Voi păstrați-vă rochia, decât acele femei vor să îmbrace pantalonul, păstrați-vă grațiile, încântările, generositatea, sublimul devotament și bunul simț al secolului vostru. Atunci bărbații vă vor admira și vor fi erași ca mai înainte față de voi. — La din contră ne faceți să mergem înaintea unei destrămări morale complete; și nu va trece un secol, decât mergem cu acest pas, până când fericirea casnică va deveni un mit, ér creșcerea unor cetățeni sdraveni o legendă din bătrâni.

Cu toate greșelile timpului nostru de „progres,” trebuie să recunoșcem însă, că în unele familii burgeze mama de familie dă fetelor sale o creștere casnică, pe care a moștenit-o și ea din timpuri bătrâne. Fata burgesă va deveni bună economă, va ști găti bine, va supraveghia servitórele, va cöse, va curăți prin casă etc. și va putea avea și alte cunoștințe cerute de buna societate și câștigate în școlile de fete.

Dar ajunge atât? Nu! ... Basa la cunoștințele economiei de casă trebuie pusă în școlă. În programul școlilor de fete trebuie să ocupe un loc important științele naturale și chimia aplicate la viața casnică. Trebuie ca economă să știe de ce face un lucru, să înțeleagă logica acțiunilor sale în bucătărie și casă, ér nu să lucreze mecanice ca cea dintâi servitóre cu esperință. Numai în modul acesta va putea ea impune personalului de serviciu, va dirigea cu cumpet și cunoștință de cauză lucrările lor, cu un cuvânt va fi un adevărat tezaur pentru casă. Economia astfel aplicată va caracteriza pe femeia adevărat „cultă”; lucrările de casă nu vor mai fi o dejosire, pentru că aci știința va fi împreunată cu practica. Autoritatea femeiei convinse de motivele acțiunilor sale, cugetarea, raționarea, va fi în stare să-i dea rangul cuvenit în casă, și-i va procura tot-deodată o nobilă petrecere, o muncă demnă de ea. Astfel înțelegem noi femeia „cultă“.

Iosif Popescu.

Copilul.

Copile, mic și fraged, la sinul maicei tale,
Tăcut și fără de grijă, pășesci p'a vieței cale
Și n'ai de ce ofta;
Figura-ți ângerescă
Stă numai să zîmbescă,
Că-cî zîmbet ți-este traiul, copilăria ta.

Tu dormi! tablou de farmec ce poezia 'ncântă,
Că-cî vise 'ngrozitóre gândirea -'ți nu frământă
Și spectre 'n somn nu vești;
Tresari câte o dată,
Privești țița ce cată
Spre buza ta de flóre și éráși dormitezi ...

Copile, vai! tu nu știi că aste dulci minute
De lină încântare, de farmece plăcute
Aú cursul efemer,
Și vieța ce te-astéptă
În viitor, deșteptă
O crudă îndoelă, speranță și mister!

Că-cî pân' la grópa rece când vieța încetéză
Sérmanul om nu știe ce zile îl urméză
Ce sörte va avea;
Va fi 'n nenorocire,
Séu dulcea fericire
În vise de plăcere va duce vieța sea.

Atunci când mörtea vine, când sufletu 'n cer sbóră
Misterul se finește, speranța se dobóră
Și vieța-a devenit
O pagină, în care
Credințe și trădare,
Virtuți și cu desfréuri, își fac răsboiú cumplit.

Dar până l'astă órá de lacrimi, suferințe,
De zîmbete, plăcere, de ure, de dorințe,
Putea-vom noi să șcim,
Acest prunc ce-o să fiă,
Când numai cerul știe
Și-ascunde fiă-cărui secretul séu intim?

Ajuns în flórea virstei, va fi un geniú mare,
Poet fără de sémán, erou plin de vigóre,
În lupte mult distins;
Vestit în vitejiă,
Întors din bătăliă
Cu lauri de mărire va fi capu-i încins.

Séu sclav al pasiunei teribilă, hidósă,
Va fi disprețul lumei, purtarea-i ticălosă
Al séu traiú va 'negri;
Va merge să ucidă
Cu mâna sa sordidă
Pe tată, p'a lui mamă, pe cei ce'l vor iubi?

Nu tremurați d'acésta! L'a crimelor pornire
Nu-s piederce puternici să facă 'npotrivire.
Șciți ce e de ajuns?
Frenetica iubire
Și-a banilor dorire,
Că-cî vițiul oribil sub ele stă ascuns.

Dar ce gândesc la rele, când astă creatură
Pe fruntea sa senină nu are 'ncreștură,
Când ride răpitor,
Și ce să 'ntrebăm sörtea
Când ađi séu mâine mörtea
Ne tae firul vieței și-al nostru viitor?

I. Moșoiú.

Gândacul Colorado.

Un pericol serios amenință populațiunea europeană suptr forma unui mic gândac din America de Nord. Acesta este așa numitul gândac Colorado, care pustiește planta de cartofi și care s'a lătit în America de Nord într'un mod atât de înfricoșat și a cășunat pagube atât de mari, încât

s'au născut îngrijiri fórte mari, când se lătise vestea despre aparițiunea gândacului în Europa. Este cunoscută utilitatea și răspândirea cartofilor, pentru care gândacul Colorado este un inimic mai mare decât chiar phyloxera pentru vița de viă.

Acest gândăcel (veđi il. de pe pag. 140) este mic, lung abia de un centimetru, lat de șapte milimetre și înalt de cincî. Forma lui este rotundă, colórea galbină-roșă; pe fiă-care aripă se află câte 5 dungă negrii, ér în mijloc a un-spre-decea. Afară de aceste linii mai are pe pavăză 11 puncte negrii, dintre care cel din mijloc e mai mare și séménă cu V roman. Pipăitórele (antenele), și piciórele îi sunt negrii. Numele șcientific îi este *Chrysomela decemlineata* sėu *Doryphora dec.* și se ține de specia chrysomelelor.

Gândacul Colorado se sporeșce fórte tare. Gândacii, cari sunt în vieță tómnă, ascundėndu-se supt pămėnt, ernéză și eșind primăvéra, muerușca începe a depune óuēle pe partea din jos a frunđei, cam 10—12 într'un loc; acėsta o îndeplineșce ea în decurs de o lună. Preste tot depune o muerușcă 1000 de óuē. După o șeptēmână ies larvele, care la început sunt roșii-brune, mai târđiú gálbuí, grase, cār-nóse, și în formă de pară, aú picióre și pustiesc frunđele de cartofi tot așa de grozav, ca și gândacul format. Larva, care este mai mare decăt gândacul format, creșce în decurs de trei șeptēmăni; atunci se ascunde în pămėnt, aici se metamorfoséză și după dece đile se arată ca gândac format pe deplin. Nóua generațiune începe a se spori după câte-va đile și acėsta ține până tómnă, așa încăt de primăvéra până tómnă din fiă-care gândăcel se sporeșce cam o cėtă de o jumėtate milion, decă nu împiedecă nímica sporierea lor.

Adevėrata patrie a acestuí gândăcel este Colorado, pe cóstele orientale ale munđilor Rocky Mounts, unde a trăit la început pe frunđele plantei *solanum rostratum*, cu tóte că la cas de lipsă se mulțameșce și cu altele. Când a început agricultura să cultiveze cartofi, gândacul Colorado a ales de predilecțiune acėstă plantă și atacă cu miliardele plantațiunile acestea.

Sporirea lui străordinară șileșce pe acėstă insectă, ca din timp în timp să dea drumul unor cete, care se duc să-și caute nutremėntul într'altă parte; o cėtă constă cam din 10 — 20,000 de ființe și unde găseșce plantațiuni de

cartofi, se așeză statornic, nu ca lăcustele, care după ce aú pustiit un ținut se duc mai departe. Din nóua coloniă în curėnd emigréză o cėtă, dar numai partea aceea, care n'are destul loc; greul armatei rămăne statornic.

În urma acestora se póte înțelege ușor lătirea úimítóre a acestuí gândac; în 1859 a fost el mai întâiú observat în statul Nebraska, vecin cu patria lui; de aci în 1861 a și ocupat Missouri și cătră Sud Kansas, de unde s'a lătit neîntrerupt în tóte părțile așa, încăt în 1874 s'a ivit și în părțile oceanului atlantic.

Gândacul Colorado nu atacă chiar gogóșele de cartofi, ci cotorul și frunđa, dar acėsta într'atata, încăt nu se mai vede nici urma plantei și formarea gogóșei sėu rămăne cu totul afară, sėu se forméză numai cartofi ca alunele. În mai multe ținuturi ale Americei a trebuit să se lase numai într'atata producțiunea cartofilor. În America de Nord a fost acėsta o lovitură mare, dar nu o cestiune de vieță, fiind-că populațiunea este puțin numărósă. În țerile tare împopulate ale Europei încetarea producțiunei cartofilor ar cășuna o adevėrată catastrofă.

N'a fost dar fără de causă, că unii ómeni de specialitate și-aú îndreptat atențiunea asupra acestuí gândăcel. Într'adevėr este cam greu a împiedeca introducerea acestei insecte în Europa, deóre-ce gândacul Colorado póte fi adus prea ușor în porturile nóstre în fėn, frunđe uscate, etc. Încă în 1877 s'a lătit trista faimă, că în Germania lângă Colonia s'a ivit insecta într'o plantațiune de cartofi, de unde se póte lăți în scurt timp în tóte părțile Europei.

Este imposibil a împiedeca sėu chiar a micșora stricăciunile gândacului Colorado în America, deóre-ce așa ceva nu reușesce într'un loc, unde s'a încins acea pestilență. Dar unde se începe numai lătirea insectei este un mijloc de a o nimici, și adică: plantațiunea atacată trebuie pãrlită cu desăvėršire prin petroleú și gáteje uscate. Dar ca acest mijloc să folosėscă, trebuie întrebuintat îndată ce se iveșce plaga, până când insectele n'aú ocupat o suprafață destul de mare. De aceea atragem atențiunea economilor asupra acestuí fact și-i invităm să fiă cu ochii deschiși!

V a r i e t ă ț i.

Din Sevilla cea bėtrână. Andalusia este adevėrata patrie a romanticei. Aici nu s'aú petrecut romanele sentimentale ale blondei Germanie cu darurile sale de „nu mă uita“ și suspinurile junelui Werther. Nu, aici în focul pasionat al Sudului, romanul iea caracterul aventuros, sėlbatic. Maurul înfocat, care trăia odată în bėtrâna Sevillă, desfidea periculile, desfidea mórtea și, purtat de mândrul sėu andaluz sbura la ferėstra iubitei, se urca la grila îngustă, și chiăma pe adorata sa cu glasul dulce al iubirei. Și étă frumósa femeia se rădică de pe divanul voluptuos al haremului, chiamă pe Saracena favorită și fidelă. „El e la ferėstră,“ îi đice ea repede, pe când ochii-i aruncă scăntei. Sunt acei ochi admirabili ai Spaniei înfocate, acei ochi, cari răsesc pentru vecie inima sėrmanului străin neprecaut. Sclava viclénă, dar fidelă, înțelege sensul cuvintelor stăpănei, iea un scaun și rezimăndu-se cu mânilor de el forméză o trėptă viă, pe care se urcă frumósa femeia (veđi ilustr. de pe pag. 133). Étă-i acum amėndouí la ferėstră, el pėtrundėndu-o cu focul ochiului sėu serios și energetic, ea vorbindu-i cu dulcele glas al femeii iubítóre. Pentru a căta óră își spun ei tainic dorul nestins, dorul înfocat, care-i consumă ca un jeratic? Vai! sórtea nu-i lasă să se unescă, dar buzele lor înfierbėntate își rėsbună

printr'un dulce sărutat. Gratia nu le lasă libertate mai mare. Dar Saracena oboseșce, pași se aud în coridóre, alarma se dá în casă, ómeni armați ies pe ușí . . . aide, ultimul sărutat . . . Maurul se aruncă pe generosul sėu armăsar și sbórá, sbórá ca vėntul, ca gândul, desprețuind inimicii, ce-l urmăresc. — Timpurile acelea aú trecut; Sevilla, oraș cam de 80,000 de locuitori, are industriă și comerciú strălucit, dar romanul a rămă tot atât de pasionat. Acum nu mai sunt aventurile cavaleresci, dar tinėrul Spaniol tot iubeșce cu foc, și draga lui e în stare a sacrifica tot pentru alesul inimei sale. Cerul fierbinte al Spaniei șcie aprinde în locuitori pasiuni tot atât de fierbinți și care șciú conduce la fapte nobile, dar și la crime oribile. Acėsta e caracteristica simțămintelor puternice!

Dinte pentru dinte. După o înșciințare a điarului „Hioyo News“ preoțiunea japaneză se cugetă serios, să trămită misionari în Europa pentru a converti popórale la buddhism. În Aprilie viitor se deschide în cetatea Kioto un nóu seminar grandios de preoți buddhaiști. Seminarul va conține 1200 de elevi, dintre cari cei mai capabili se vor trămite în Europa ca misionari.

Unde fac „naufragiú“ paserile cãlėtóre. Despre acėsta istoriseșce Dr. Carol Rus în điarul sėu: „Lumea înaripată“

(Die gefiederte Welt). Este cunoscut, că mai toate animalele, dela polipi până la sugătore, sunt atrase de lucirea unui fel nocturn; la diferite vânători se poate întrebuința cu succes acest fenomen. Și paserile urmăză atracțiunii remarcabile, care la multe din ele devine fatală. Pe țermii mării nordice și ostice se află, cum se știe, un mare număr de faruri, la care sufer naufragiū mii de paseri călătore pe fiă-care an. Un ampioiat al unui far făcu următorul raport: În nopțile calde de veră voltigeză o mulțime de buhe și alte paseri de noapte, ba și mici paseri cântătoare, impregiurul laternelor farului, se se așeză pe gratia de sirmă, cu care sunt impresurate plăcile prețioase ale aparatului luminos. Din cele ce urmăză pe pote cunoșce importanța acestei asigurări. Abia se înclină veră cătră sfârșit, și éta că începe marea emigrațiune a lunei înaripate dela Nordul cel rece cătră Sudul cel plăcut. Mai totă nóptea sună și durue gratia turnului, că-cî emigranții înaripați s'au lăsat a fi abātuți dela calea lor și sbóră șuerând cu o repedițiune însemnată asupra rețelei de fier, pentru a plăti cu vieța acest „pas alătura cu drumul.“ Multe își rup ciocul în douē seú își sdrobesc capul, altele trec cu capul prin găurile grilei și mor sugrumate. La unele rana nu este chiar mortală, dar totuși destul de mare pentru a le împiedeca să mérgă mai departe; atunci nenorocitele paseri rămân spânzurate de grilă seú cad de pe turn, se sdrobesc și devin prada pisicilor pânditoare. În societatea de călătorie se află însă și sburători mai precauți, că-cî aceștia șed nevătămați pe sirmă și privesc óre întregi în flacări, de care se par legate. La revărsatul zorilor se vede o privești durerósă. Aci zac o mulțime de paserele cântătoare, și între naufragiate se află de regulă și cocori, rate și gășce sêlbatică. Pentru cele dintăi este fatal ciocul cel lung, la cele din urmă li se rupe partea de jos a ciocului.“

Goethe ca hypochondru. Diarul „Neue freie Presse“ istoriseșce: Căpitanul de husari F. de Schwannefeld venise în Iunie 1813 la Teplitz pentru restaurarea sănătății sale. Teplitz era foarte plin. Cu multă ostenelă îi succese căpitanului, să capete o cămăruță aprópe subpământénă cu o feréstră cu vedere spre grădină. Spre marel seú necăz venia în totă diminétă un domn imosant, un óspe dela băi, în grădină, unde se așeza pe o bancă astfel încât în tuneca cu spatele feréstra căpitanului. Schwannefeld se reculesc într'o di și agrăi pe străin pofindu-î pe feréstră: „Bună diminétă!“ Nu urmă nici un răspuns. Husarul nu se speria, ci dișe: „D-ta ești un hypochondru și nu trebuie să ședî atăta. Așa nu te scapi de hypochondrie! Aștepta, îndată mă duc afară să povestesc cu d-ta! Veî vedea, că sunt un medic bun!“ Cum a diș, a și făcut. El vine în grădină, străinul îl primeșce foarte bine, și în curénd îi putea cine-va vedea preumblându-se la braț priu grădiniță. Acéstă preumblare de diminétă le plăcu într'atata, încât o repetă în totă ziua. Odată găsi căpitanul pe pacientul seú în societatea unui „amic“, căruia îi fu prezentat ca „medic de hyochondrie“. — „D-ta ești, cum imi pare, forestier,“ dișe căpitanul cătră străin. „D-ta nu-mi pari hypochondru; d-tale, pentru a te păstra în voe bună, ar trebui să-ți daî prânduri, pentru care deú n'am bani!“ Améndouî amicii rîseră de acéstă ideă, și acum se puteau vedea preumblându-se toți trei în tóte diminéțile cufundați în conversațiunii intime. Odată un amic provocă pe d-nul de Schwannefeld să-l presinte lui Goethe. Schwannefeld fu foarte uimit, când auđi că tot Teplitzul îl știe în relațiunile cele mai intime și unice ale lui Goethe și ale ducelui de Weimar (acesta deveni numaî în 1815 mare duce). Căpitanul se îmbracă îndată în uniformă de paradă, își făcu visita și fu primit foarte bine. Dar cu negenarea de mai uainte se gátase. —

Locomotivă de stradă. Pe timpul oșosițiunii din Paris ajunse pe Champ de Mars o locomotivă de stradă din Zürich. Acéstă locomotivă a percurs în nouē zile distanța de 580 Kilometri dela Zürich la Paris. Constructorii acestei mașini primiră din partea deregătoriilor permisiunea

specială, de a merge cu ele pe drumul de țără. Consumarea de cărbuni a fost de 4250 Klgr.; cărbunii s'au cumperat pe drum. Consumarea apei 25,000 Klgr. Greutatea mașinii 6300 Klgr., cu cărbuni și apă cu tot. Mașina se învertia ușor într'un cerc de 6 metri de diametru. Călătorii s'a făcut fără nici un accident, deși a trecut prin multe sate și orașe.

Un teatru inotător. Un speculant din New-York a pus să se transforme o barcă de excursiuni într'un teatru, pentru a da în decursul verii reprezentațiunii teatrale pe basinul Erie. Deóre-ce jurisdicțiunea cetățenescă nu se estinde și asupra apei, se încungiră legea, care opreșce reprezentațiunile de Dumineca.

Statistică. — *Instrucțiunea elementară în Francia.*

O statistică a instrucțiunii elementare, pe care a publicat-o de curénd ministrul Bardoux, conține următoarele cifre: Cea dintăi numărare a populațiunii în Decembre 1876 avu drept rezultat, că Francia are 4.502,894 de copii dela 6 până la 13 ani, anume 2.278,295 de băeți și 2.224,599 de fete; ei formeză la olaltă ceva mai mult decât a opta parte din populațiunea totală a Franciei, și adică 61 procente pentru câmpie și 39 procente pentru cetăți. Pentru instrucțiunea lor se numărără în anul 1876-77 71,547 de școle elementare de totă specia, între care 9352 gratuite. Ele se împărțiră în 25,418 școle de băeți, 29,126 școle de fete și 17,003 școle mestecate. 51,657 erau fără confesiune; și adică 38,149 de băeți seú mestecate și 13,508 de fete. Numérul școlilor fundate în cătune modeste a fost de 3142. Personalul de instrucțiune atinse cifra de 110,709 învățatori și învățătoare, și adică cele din urmă formeză juméatea cea mai numerósă de 58,992. Aci s'au socotit și școlele private; în școlele statului instrueză 33,663 de învățătoare și 46,400 de învățatori. Instrucțiunea laică ocupă 42,249 de învățatori și 21,776 de învățătoare, ér instrucțiunea congregaționistă 9468 de învățatori și 37,216 învățătoare. Din câte o sută de școli sunt 28 dirijate de congregațiunii, din câte 100 de învățatori și învățătoare se țin 42 de congregațiunii. Diplomă au 68,997 de învățatori și învățătoare. Încă astădi mai instrueză așadar 41,712 persoane în școlele publice, fără a fi depus vre un esamen. Numérul total al elevilor înscriși în anul școlastic 1876-77 pentru instrucțiunea elementară, fiă a statului fiă privată, a fost de 4.716,935, anume 2.400,882 de băeți și 2.316,053 de fete. În același an au rămas afară din școlă 624,743 de copii de 13 ani.

— *Statistica drumurilor de fer.* Profesorul Neumann din Viena a computat spesele construcțiunii tuturor drumurilor de fer din lume și a găsit, că ajung la nouē-deci miliarde de Franci. După socotela lui mai departe circula pe ele 62,000 de locomotive și 112,000 de vagóne de persoane¹⁾.

Modă. — În ziua de astădi ómenii de șciință nu se genéză de a discuta moda. Între alții scriitorul germán Bischer a scris o carte, în care cêrcă a combate într'o limbă de multe ori dură tendința de astădi de a purta haine strînse. El numeșce acéstă modă scandalósă. Póte că n'are cu totul dreptate. Haina de astădi încheiată până sus coréspunde la tóte regulile moralei celei mai severe și forma acomodată corpului nu ascunde avantele lui. Óre acéstă să fiă un păcat? Se ntelege că esagerațiunea e rea pretutindene; dintr'o haină nu trebuie să se facă o tēcă. Afară de acéstă esagerațiune, care face să dispară ori-ce crețe, moda de astădi coréspunde mai mult regulilor estetice și am dori să nu fiă nici-odată înlocuită prin malacófe și alte vestimente înfoéte. — Dēcă haina de astădi este cu gust, dá grația și plasticitate corpului, óre este ea cu totul practică? Se pare că nu, și de aceea se iveșce în Englitera tendința pe a o înlocui printr'o modă luată după îmbrăcăminte elină antică. Costumul constă dintr'o haină de desupt încheiată până sus, ca o rochiă princesse, dar ceva mai puțiu strînă pe trup, și care la baluri se pote decolta

¹⁾ Suma din urmă ni se pare prea mică.

și purta fără mâneci ca chitonul antic, care i-a servit de model. Peste această rochiă vine paliul. El constă dintr-o bucată de stofă în forma unui șal, țesătură môle, ușoră, suplă, care se îndoește astfel ca să formeze un paralelogram; la partea superioară a lui se cos 4 noduri, unul la fiă-care colț și unul în pătrarele corăspundătoare. Când se îmbracă paliul, ambele noduri interioare se ficséză pe umeri prin nișce nasturi; partea șalului, ce atárnă între umeri, se strînge la taliă, din jos de care cade peste haina de desupt, ca și capușonul burnusului arab. Amândouă colțurile, care atárnă de pe umeri, se încruciséză peste piept și se îmbumbă la laturile respective. O cingătoare, care susține draperiile împregiurul taliei, complectéză toileta; când o îmbracă cine-va, crețele paliului se cuprind în mână la laturea stângă așa, încât cad peste cingătoare. Tótă operațiunea se sêvêrșește mai iute, decât am descris-o. Ca decoarațiunea a paliului, a căruia povară o pórta numai umerii, se pot întrebuița avantajos broderii artistice și chiar dantele.

Notițe economice. — *O nouă materie de țesut vegetalică.* După o comunicațiune propriei a casei Hans Ewald și Comp. din Zittaü au descoperit ei o nouă materie de țesut, în locul bumbacului. Această materie nu numai că este mai efină decât bumbacul cu 20—25 de procente, dar este și mai lănosă, mai durabilă și mai bună. Noua materie provine de pe continent și se pôte căpêta în massă, dar numai prin firma amintită. Casa acesta se ofere, de a trâmite interesaiilor mustre și notițe de prețuri și are de scop să invite mai mulți capitaliști la crearea unui stabiliment mai mare.

— *Falsificările berii.* În loc de hameiul folositor să-nêtății se pun în bere surogate de ale lui stricăciöse direct sêu indirect, respective veninöse. Dintre acestea numim: Enzianul, quasia, pelinul, aloe etc., fără a socoti adaogerea apeii și mijlôcele de desacidificare cu natron și alte sâruri.

Momente de distrațiune.

— „Ce ceri pentru un litru de lapte?” întrebă un domn pe o lăptăresă.

— „Cinci cruceri,” răspunse acesta.

— „N'ai cu trei cruceri?”

— „Nu”; după o paușă, „dar îți pot face și cu prețul acela.”

— „Tot este amorul lucru ciudat,” țicea cine-va într'o societate, „când mi-am luat nevastă, era să o mănânc de dragoste, și acum îmi pare rău, de ce n'am mâncat-o.”

— „Mătușică, îți place turta dulce?”

— „Da, copilul meu!”

— „Atunci o să i-o dau mai bine unchiului Niță să mi-o păstreze.”

Bibliografiă.

Trois mélodies roumaines. 1) Les étoiles (Stelele). 2) Chère enfant (mândruța). 3) Chanson (doina). Paroles françaises et musique de Maurice Cohen. Prix chaque 3 fr.; réunis 7 fr. 50 cent. Paris au magasin de musique du Conservatoire. A. O'Kelly, éditeur, Faubourg poissonnière, 11. Tecstul acestor bucăți de musică este o traducțiune escelentă a poeziilor respective de d-nul Alecsandri. D-nul Cohen dedică aceste arii măestrului sêu, Victor Massé, compositor de musică francez, membru al Institutului. Ele respira tôte aerul aci melancolic și visător, aci naiv al Orientului și merită aceleași laude, pe care le-am esprimat vorbind despre „Lira română.” În numărul de față prezentăm cetitorilor tecstul român și francez dela „Stelele.” În numerii viitori vom publica celelalte bucăți popularisate prin musica d-lui Cohen. — Aci mai amintim că „La lyre roumaine” se pôte găsi în Bucureșci la d-nul Léon Alcalay, libraire. Calea Mogoșoăi; bucata cu 3 fr.

— **Prelegere publică** despre Iubileul de 25 de ani în taina a șesa și în prorocia lui A-B-C. Prețul 30 cr. v. a., pentru România franco bani 80. Venitul curat în părți egale pentru ameliorarea lefei învățatorilor dela școla centrală gr.-or. din Dobra, și dela cea gr.-cat. din Turda. Sibiiu, tiparul imprimeriei ereței lui G. de Closius, 1879. Publicațiunea acesta se află de vânzare la advocatul I. Popa, strada Pintenelui, Nr. 19 în Sibiiu. Pentru delăturarea speselor de expediție sunt rugați totți spriginitori ai acestei întreprinderi, a esopera în cercul lor de activitate conscrierea de abonenți și a îngriji de distribuirea esemplarelor abonate. — D-nul I. Popa face cu multă vervă și un spirit diabolic istoricul școlilor nôtre populare.

Am dori să-l vedem întrebuițându-și mai des talentul sêu umoristic. Recomendăm broșura dînsului celor ce doresc să petrécă o ôră plăcută în veselie contribuind tot-deodată la ameliorarea stării unor sêrmani învățatori.

— **Consilii igienice** pentru creșcerea copiilor de doctorul Dimitrie Cantimir. Peatra, imprimeria județului Neamțu, 1877. Vom vorbi în numărul viitor despre această carte fôrte folositoare.

Gicitură

de N. M. T.

Să se formeze — după permutarea sonurilor din cuvintele:
căde, iad, ani

un proverb românesc.

Gicitură de șach

de N. M. T.

L'am	bă	re-	Că	spu-	'n-	m'a	đi-
ar...	de	ne.	tré-	Fi-	ce	șci	te
p'a-	iu-	bi-	iu-	ta-	tră-	îmi	sul
ce	bit	re,	dat,	sé	cu-	Du-	ți-a
bit	cel	tat.	ne	L'am	cer,	dên-	mult
cu	sunt	ne	sin-	vên-	In-	sul	ce?
ju-	eü	cu-	fo-	fe-	mai	ța	re,
Măi-	în-	ne-	Nu-	li-	ca-	ri-	dên-

Deslegarea după săritura calului.

Gicitură

de Iuliü Mera.

Literite următoare: 3 A, 2 C, 2 D, 3 I, 2 N, 1 O, 2 R, 1 U, să se scrie în quadratul de jos așa, ca să se formeze patru cuvinte, care cetite din sus în jos, și din stânga spre dreapta să fiă tot acelea.

Cuvintele acelea sunt:

- 1) Un deü al vechilor Germani.
- 2) Un principe al Moldaviei.
- 3) Un nume însemnat în mythologia elină.
- 4) Un membru al corpului omenesc, prin care se efectuéză una dintre cele cinci simțiri.

Deslegarea va urma în numărul 11.

Deslegare nimerită dela gicitura din N-rul 7 mai primirăm dela: D-na Emilia Onciu născută Ciavoschi din Usdin; D-rele: Iordeni și Aneta Blebea din Brașov; Septimia Popovici din Hatzeg; Olga Tarangul din Rădăuți; Parascheva Ucenescu din Brașov; D-nii: Ion Groza din Arad; Zenobie Nicodinescu din Făgărași.

Posta Redacțiunei.

D-lui I. M., Bucureșci. Răspunsul îl vedeți în colónele điarului. — D-lui I. A., Brașov. Ideia D-vóstră am avut-o și noi, dar e împreunată cu prea mari sacrificii. Póte pe viitor. Mulțămită pentru gicitori. — D-lui N. N. S., Iași. Poesia are unele părți slabe. Primim și traduceri mici dacă vor fi bune. — D-lui I. M., Brașov. Mulțămită pentru gicitură. Poesia vom vedea. — D-lui O. L., Sucéva. Publicăm bucuros și lucruri din vieța populară. Încă n'am putut ceti articolul D-vóstră; în numărul viitor vă vom da răspunsul, după ce vom fi cetit. — D-rei As. Rosa C. Am primit poeziile. Și dacă voiți a rămânea anonimă, redacțiunea totuși trebuie să vă cunóscă adevératul nume.